

EASO

Praktická příručka k nejlepšímu zájmu dítěte v azylovém řízení

*Soubor praktických příruček úřadu
EASO*

2019

Mnoho doplňujících informací o Evropské unii je k dispozici na internetu. Můžete se s nimi seznámit na portálu Europa (<http://europa.eu>).

Print	ISBN 978-92-9485-143-7	doi:10.2847/84470	BZ-03-19-914-CS-C
PDF	ISBN 978-92-9485-176-5	doi:10.2847/98248	BZ-03-19-914-CS-N

© Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO), 2019

EASO a žádná osoba vystupující (jeho/jejím) jménem není zodpovědná (nejsou zodpovědní) za využití níže uvedených informací.

Praktická příručka úřadu EASO k nejlepšímu zájmu dítěte v azylovém řízení

*Soubor praktických příruček úřadu
EASO*

2019

Obsah

Seznam pojmů a zkratk	5
Úvod	6
Proč byla tato praktická příručka vypracována?.....	6
Co naleznete v této praktické příručce?.....	6
K čemu se vztahuje tato praktická příručka?.....	6
Jak byla tato praktická příručka vypracována?.....	7
Jak používat tuto příručku?.....	7
Jak tato praktická příručka souvisí s ostatními podpůrnými nástroji úřadu EASO?.....	8
Terminologie	9
Určení věku.....	9
Pohovory o nejlepším zájmu.....	9
Posouzení a určení nejlepšího zájmu.....	9
Dítě / nezletilá osoba.....	9
Ohrožené děti.....	9
Dětské oběti obchodování s lidmi.....	10
Nařízení Dublin III a procesní záruky dublinského prováděcího nařízení.....	10
Rodina.....	10
Vyhledávání rodinných příslušníků.....	10
Poručník/zástupce.....	10
Procesní záruky.....	11
Příbuzný.....	11
Dítě odloučené od rodiny.....	11
Dítě bez doprovodu.....	11
1. Souvislosti a faktory nejlepšího zájmu dítěte	12
1.1 Přístup zohledňující práva dětí.....	13
1.2 Vyjádření koncepce „předního hlediska“.....	14
1.3 Multidisciplinární a objektivní povaha.....	15
1.4 Postupy související s nejlepším zájmem.....	15
1.5 Nejlepší zájem dítěte a právo být vyslyšeno.....	16
1.6 Vyvážení faktorů nejlepšího zájmu dítěte.....	16
2. Procesní záruky	18
Bezpečnost.....	18
Kvalifikovaní zaměstnanci.....	19
Podání žádosti o mezinárodní ochranu.....	19
Registrace.....	19
Upřednostnění/přizpůsobení trvání řízení.....	19
Vynětí z řízení na hranicích / zrychleného řízení.....	20
Zajištění právního zástupce.....	20
Poskytování právního poradenství.....	20
Poskytování informací a tlumočení.....	21
Vyslechnutí názorů dítěte a jeho zapojení.....	21
Zjištění skutečností.....	22
Dokumentování nejlepšího zájmu dítěte.....	23
Respektování celistvosti rodiny.....	23
Posouzení žádosti dítěte.....	23

Doporučení k nejlepšímu zájmu dítěte	24
Záruky nejsou zavedeny	24
3. Uplatnění nejlepšího zájmu dítěte v praxi	25
3.1 Spolupráce se službami ochrany dítěte	25
Zajištění přístupu k dalším právům	25
3.2 Zavedení procesních záruk	25
3.3 Individuální situace dítěte	28
3.4 Možná zvýšená rizika a zranitelnost	28
3.5 Jiné procesní cesty	29
Nařízení Dublin	29
Zrychlené řízení a řízení na hranicích	29
Jiné procesní cesty	30
3.6 Jmenování dospělého příbuzného / doprovázejícího dospělého jako opatrovníka/poručníka	30
4. Ukazatele zranitelnosti a rizik pro děti	31
Děti doprovázené rodiči	31
Děti odloučené od rodiny	32
Ženaté/vdané děti	32
Dětské oběti obchodování s lidmi	33
Jiné typy posouzení zranitelnosti	35
Příloha I — Šablona týkající se nejlepšího zájmu dítěte	36
Příloha II — Politické dokumenty a pokyny	38
Příloha III — Právní rámec	39
Mezinárodní právní předpisy	39
Právní předpisy EU	40
Nástroje „měkkého“ práva	42
Příloha IV — Bibliografie	43

Seznam pojmů a zkratk

CEAS	společný evropský azylový systém
CRC	Úmluva OSN o právech dítěte (1989)
EASO	Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu
EU	Evropská unie
FRA	Agentura Evropské unie pro základní práva
IPSN	nástroj pro identifikaci osob se zvláštními potřebami
kvalifikační směrnice (v přepracovaném znění)	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění)
nařízení Dublin III	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepracované znění)
směrnice o azylovém řízení (v přepracovaném znění)	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepracované znění)
směrnice o podmínkách přijímání (v přepracovaném znění)	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění)
směrnice proti obchodování s lidmi	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV
státy EU+	členské státy Evropské unie plus Norsko, Švýcarsko, Island a Lichtenštejnsko
UNHCR	Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
výbor CRC	Výbor OSN pro práva dítěte

Úvod

Proč byla tato praktická příručka vypracována?

Právní nástroje, které tvoří společný evropský azylový systém, potvrzují povinnost členských států Evropské unie a Švýcarska, Norska, Islandu a Lichtenštejnska (států EU+) posuzovat a přednostně zohlednit nejlepší zájem dítěte při jakékoli činnosti týkající se dětí ⁽¹⁾. *Praktická příručka k nejlepšímu zájmu dítěte v azylovém řízení* (dále jen „praktická příručka“) byla vypracována, aby poskytla podporu státům EU+ při plnění jejich povinností v souvislosti s nejlepším zájmem dítěte.

Nejlepší zájem dítěte musí být posuzován a přednostně zohledněn ⁽²⁾ při všech činnostech nebo rozhodnutích, které se ho týkají ⁽³⁾. V současné době však většina států EU+ nemá zavedený proces provádění této právní povinnosti v azylových systémech. Ve sdělení Evropskému parlamentu a Radě ze dne 12. dubna 2017 vyzvala Evropská komise agentury EU, aby dále rozvíjely pokyny a nástroje týkající se nejlepšího zájmu dítěte. Ověřené závěry Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO), které mapují řízení o udělení mezinárodní ochrany dětí, potvrdily potřebu pokynů ohledně toho, jak prakticky provádět zásadu, že nejlepší zájem dítěte musí být přednostně zohledněn při jakékoliv činnosti týkající se dětí.

Cílem této praktické příručky je pomoci identifikovat a zdůraznit klíčové mezníky a hlavní body pro dosažení nejlepšího zájmu dítěte. Byla vytvořena s cílem podpořit státy EU+ při uplatňování zásady nejlepšího zájmu a posílení záruk v rámci azylových řízení týkajících se dětí. Státy EU+ by měly zavést azylová řízení, která jsou vstřícná k dětem a která zajistí ochranu dítěte během celého řízení v souladu s právem EU a mezinárodním právem.

Co naleznete v této praktické příručce?

Cílem praktické příručky je poskytnout příslušným vnitrostátním orgánům pokyny a podporu k požadovaným zárukám, které zajistí, aby při rozhodování, jež se týkají dítěte v azylovém řízení, byl přednostně zohledněn nejlepší zájem dítěte. Je rozdělena na pět oddílů, včetně přehledu terminologie; 1. souvislosti a faktory nejlepšího zájmu dítěte; 2. příslušné záruky; 3. pokyny, jak posuzovat nejlepší zájem v praxi; a 4. ukazatele zranitelnosti a rizik. Na závěr praktická příručka obsahuje komplexní kontrolní seznam, jehož cílem je zajistit, aby všechny klíčové kroky byly dokončeny odpovědnými orgány a náležitě zohledněny při posuzování nejlepšího zájmu dítěte. Příručka je doplněna souborem příloh; shrnutí politických dokumentů a pokynů vztahujících se k danému tématu a přehled právního rámce, včetně mezinárodních, evropských a unijních právních nástrojů.

K čemu se vztahuje tato praktická příručka?

Tato praktická příručka se omezuje na to, jak nejlépe zohlednit nejlepší zájem dítěte v azylovém řízení ⁽⁴⁾, a vztahuje se pouze na děti (s rodinami a bez doprovodu), které požádaly nebo vyjádřily svou vůli požádat ⁽⁵⁾ o mezinárodní ochranu. V situacích, kdy jiné procedurální cesty, než je žádost

⁽¹⁾ Je třeba poznamenat, že *acquis* EU v oblasti azylu používá pojem „nezletilá osoba“, který je ekvivalentní pojmu „dítě“. Oba pojmy odkazují na osobu mladší 18 let. Viz také oddíl „Terminologie“.

⁽²⁾ Článek 24 Listiny základních práv Evropské unie; viz také sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o **ochraně migrujících dětí** ze dne 12. dubna 2017, COM(2017) 211 final, s. 14 (ochrana migrujících dětí).

⁽³⁾ *Obecný komentář výboru CRC č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska* (čl. 3 odst. 1), 29. května 2013, CRC /C/GC/14; pokud jde o pokyny úřadu UNHCR k nejlepšímu zájmu dítěte, viz UNHCR, *Bezpečné a zdravé: co mohou sáty udělat, aby zajistily respektování nejlepšího zájmu dětí bez doprovodu a dětí odloučených od rodiny v Evropě*, říjen 2014; UNHCR a Mezinárodní záchranný výbor, *Terénní příručka pro provádění pokynů UNHCR k určování nejlepšího zájmu*, 2011.

⁽⁴⁾ Některé členské státy EU provádějí posouzení nejlepšího zájmu ve fázi přijímání odděleně od řízení o mezinárodní ochraně.

⁽⁵⁾ Tím nejsou dotčena opatření v některých členských státech EU, která umožňují dětem podávat žádost samostatně nebo prostřednictvím svých rodičů nebo zástupců (čl. 7 odst. 3 směrnice o azylovém řízení (v přepracovaném znění)) a zahrnují učinění, registraci učinění a podání žádosti o mezinárodní ochranu vzhledem k jejich různým důsledkům (článek 6 směrnice o azylovém řízení (v přepracovaném znění)).

o mezinárodní ochranu, mohou být v nejlepším zájmu dítěte, by měly příslušné orgány (komise skládající se z poručníka, migračních orgánů a státních zástupců) doporučit vhodná řešení podle vnitrostátních právních předpisů a/nebo praxe. Na posouzení nejlepšího zájmu dítěte pro účely přijímání (ve smyslu směrnice o podmínkách přijímání (v přepracovaném znění)) nebo pro jiné procedurální cesty se tato praktická příručka nevztahuje.

Tato praktická příručka se zaměřuje na azylové řízení. Dítě by mělo mít možnost přijmout svobodné a informované rozhodnutí, zda požádá o mezinárodní ochranu. Rodiče/poručník/zástupce a/nebo orgány ochrany dítěte mohou průběžně posuzovat, zda je v zájmu dítěte, aby trvalo na žádosti. Zajištění dodržování nejlepšího zájmu dítěte vyžaduje spolupráci všech příslušných subjektů, které mají pravomoc neustále posuzovat nejlepší zájem dítěte, a to v závislosti na vnitrostátních právních předpisech a/nebo praxi. Ochrana dítěte a posouzení nejlepšího zájmu dítěte překračují rámec azylového řízení, a proto je nutná neustálá komplexní spolupráce s orgány ochrany dítěte a dalšími subjekty, jako je například přijímací orgán, poručník/zástupce a právní poradci.

Cílem této praktické příručky je podpořit zavádění zásady nejlepšího zájmu do azylových řízení v souladu s *acquis* EU a dalšími příslušnými právními předpisy EU ⁽⁶⁾. Byla vypracována s vědomím, že v různých státech EU+ existuje různá praxe a že na posuzování nejlepšího zájmu dítěte se podílejí různé subjekty, a je na vnitrostátních orgánech, aby zajistily zavedení všech příslušných ochranných opatření a záruk během azylového řízení.

Jak byla tato praktická příručka vypracována?

Tuto praktickou příručku vypracoval úřad EASO za pomoci skupiny odborníků z Belgie, Dánska, Finska, Irska, Norska a Rumunska, jakož i Evropské komise, Agentury Evropské unie pro základní práva (FRA), Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a Dětského fondu OSN (UNICEF). Příručka byla rovněž konzultována s Evropskou komisí a státy EU+ i mezinárodními organizacemi. Je výsledkem zkušeností vícero subjektů a odráží společný cíl: dosáhnout vysoce kvalitních řízení o udělení mezinárodní ochrany. Tato praktická příručka také zohledňuje osvědčené postupy identifikované v souvislosti s podporou úřadu EASO v rámci programu relokační (7) v Řecku a Itálii při provádění posouzení nejlepšího zájmu dětí způsobilých pro relokační.

Jak používat tuto příručku?

Praktická příručka poskytuje obecné pokyny a může být použita jako měřítko nebo zdroj inspirace pro aktualizaci a/nebo zlepšení konkrétních standardních operačních postupů vypracovaných pro děti na vnitrostátní úrovni.

Kontrolní seznam týkající se nejlepšího zájmu navrhovaný v příručce poskytuje podporu při průběžném procesu shromažďování informací a posuzování. Umožní hodnotiteli ověřit, zda byly příslušné informace a záruky poskytnuty s náležitým zřetelem na ochranu/bezpečnost údajů.

Tato praktická příručka může být použita v kombinaci s příslušnými unijními, mezinárodními a vnitrostátními právními předpisy a zajistit tak dodržování práv dítěte ⁽⁸⁾. Kromě toho byly vypracovány různé stávající politiky a pokyny týkající se nejlepšího zájmu dítěte, které byly použity při přípravě pokynů k provádění této zásady. Další referenční materiály jsou k dispozici v části „Politické dokumenty a pokyny“ (příloha II) této příručky.

⁽⁶⁾ Mimo jiné příslušná ustanovení [směrnice 2011/36/EU](#) Evropského parlamentu a Rady ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV. Úř. věst. 2011 L 101 (směrnice proti obchodování s lidmi).

⁽⁷⁾ [Rozhodnutí Rady \(EU\) 2015/1523](#) ze dne 14. září 2015, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka.

⁽⁸⁾ Viz „Politické dokumenty a pokyny“ (příloha II) a „Právní rámec“ (příloha III).

Jak tato praktická příručka souvisí s ostatními podpůrnými nástroji úřadu EASO?

Posláním úřadu EASO je podporovat státy EU+ při zavádění společného evropského azylového systému mimo jiné prostřednictvím společné odborné přípravy, společných norem kvality a společných informací o zemi původu. Tak jako všechny podpůrné nástroje úřadu EASO, i tato praktická příručka vychází ze společných norem společného evropského azylového systému. Pokyny by měly být považovány za doplňující k ostatním dostupným nástrojům úřadu EASO, zejména *Praktické příručce k určování věku*, *Praktické příručce k vyhledávání rodinných příslušníků* a školicímu modulu *Vedení pohovorů s dětmi*.

Terminologie

Určení věku

Určení věku je proces, jehož prostřednictvím se příslušné orgány snaží stanovit chronologický věk nebo věkové rozpětí osoby, aby rozhodly, zda se jedná o dítě nebo dospělého ⁽⁹⁾.

Pohovory o nejlepšímu zájmu

Pohovory o nejlepšímu zájmu jsou pohovory s dítětem, poručníkem dítěte nebo jinou osobou odpovědnou za péči o dítě a jeho ochranu. Některé členské státy mohou vést více než jeden specializovaný pohovor s dítětem. Tyto pohovory se provádějí za účelem průběžného posouzení nejlepšího zájmu dítěte. Mohou být samostatné nebo mohou být součástí osobního pohovoru nebo jakéhokoli jiného pohovoru (pohovoru o vyhledávání rodinných příslušníků / pohovoru pro posouzení zranitelnosti apod.). Vedení takových pohovorů by mělo brát ohled na skutečnost, že posuzování nejlepšího zájmu každého dítěte je nepřetržitým procesem, nikoliv jednorázovým úkolem. Zohlednění nejlepšího zájmu dítěte jako přednostního hlediska je nedílnou součástí všech rozhodnutí a řízení, včetně pohovorů. Může být aktualizován a revidován.

Posouzení a určení nejlepšího zájmu ⁽¹⁰⁾

Úmluva o právech dítěte Výboru pro práva dítěte (výboru CRC) směrodatně vykládá posouzení nejlepšího zájmu takto:

je jedinečná činnost, která by měla být provedena v každém jednotlivém případě [...] spočívá v posouzení a vyvážení všech prvků nezbytných k rozhodnutí v konkrétní situaci pro konkrétní dítě nebo skupinu dětí.

[...] „Určování nejlepšího zájmu“ popisuje formální proces s přísnými procesními zárukami s cílem určit nejlepší zájem dítěte na základě posouzení nejlepšího zájmu ⁽¹¹⁾.

Dítě / nezletilá osoba

V právních předpisech EU pojmy „dítě“ a „nezletilá osoba“ označují osoby mladší 18 let. Je třeba poznamenat, že *acquis* EU v oblasti azylu používá pojem „nezletilá osoba“, který je ekvivalentní pojmu „dítě“ používanému v této příručce s ohledem na její téma, kterým je „nejlepší zájem dítěte“, což je zásada veřejného mezinárodního práva, která vyplývá z Úmluvy OSN o právech dítěte.

Ohrožené děti

Tento pojem označuje všechny děti, které mohou být vystaveny určitému riziku, bez ohledu na složení/ situaci rodiny. Dítě může být bez doprovodu, odloučeno od rodiny nebo doprovázeno svými rodiči. Mezi rizika, jimž může dítě čelit, může patřit mimo jiné fyzická a duševní újma, sexuální a genderově podmíněné násilí a jiné formy zneužívání nebo vykořisťování, nucený sňatek a sňatek v raném věku, mrzačení ženských pohlavních orgánů / ženská obřízka, problémy s duševním zdravím, riziko sebepoškozování / sebevraždy atd.

Mezi ohrožené děti patří dětské oběti obchodování s lidmi nebo děti, kterým toto hrozí; děti, které prožily vážné formy psychického, fyzického nebo sexuálního a genderově podmíněného násilí, včetně

⁽⁹⁾ EASO, *Praktická příručka k určování věku*, 2018; definice určení věku podle glosáře EMN je k dispozici na adrese [url](#). Více informací o nejlepšímu zájmu dítěte a určení věku viz také výbor CRC, *obecný komentář č. 6 (2005), Zacházení s dětmi bez doprovodu a dětmi odloučenými od rodiny mimo jejich zemi původu*, 1. září 2005, CRC/GC/2005/6, oddíl V.A, odst. 31 písm. i).

⁽¹⁰⁾ Určením nejlepšího zájmu se tato praktická příručka nezabývá.

⁽¹¹⁾ Výbor CRC, *obecný komentář č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska* (čl. 3 odst. 1), 29. května 2013, CRC /C/GC/14.

mrzačení ženských pohlavních orgánů / ženské obřízky, nuceného sňatku a sňatku v raném věku, fyzické a duševní újmy a jiné formy zneužívání nebo vykořisťování; dětské hlavy domácností, děti bez státní příslušnosti, dospívající matky, děti, které jsou členy ozbrojených skupin, děti trpící vážnými nemocemi, děti s problémy s duševním zdravím atd.

Dětské oběti obchodování s lidmi (nebo děti ohrožené obchodováním s lidmi)

Tento pojem zahrnuje všechny děti, u nichž existuje rozumný důvod se domnívat se, že by mohly být obětmi obchodování s lidmi, i když k vykořisťování ještě nedošlo ⁽¹²⁾. Dětské oběti nebo potenciální oběti obchodování s lidmi mají nárok na pomoc a podporu s přihlédnutím k jejich zvláštní situaci ⁽¹³⁾.

Nařízení Dublin III a procesní záruky dublinského prováděcího nařízení

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepřacované znění) ⁽¹⁴⁾. Nařízení Dublin III odkazuje na procesní záruky, jako je, mimo jiné, jmenování zástupce a jeho přístup ke všem příslušným dokumentům ⁽¹⁵⁾.

Rodina

Pojem rodina by měl být vykládán v širším slova smyslu tak, aby zahrnoval biologické nebo adoptivní rodiče nebo pěstouny, sourozence nebo případně příslušníky širší rodiny nebo komunity ⁽¹⁶⁾.

Vyhledávání rodinných příslušníků

Hledání rodinných příslušníků (včetně příbuzných nebo bývalých opatrovatelů dětí bez doprovodu) za účelem obnovení rodinných vazeb a sloučení rodiny, je-li to v nejlepším zájmu dítěte ⁽¹⁷⁾.

Poručník/zástupce ⁽¹⁸⁾

Používání pojmů poručník, zástupce a právní zástupce je nekonzistentní a proměnlivé v mezinárodním rámci i rámci EU. V této praktické příručce budou pojmy „poručník/zástupce“ používány společně.

Poručník je nezávislá osoba, která chrání nejlepší zájem a obecné blaho dítěte, a v tomto ohledu doplňuje omezenou právní způsobilost dítěte. Poručník působí jako zákonný zástupce dítěte ve všech řízeních stejným způsobem, jakým rodič zastupuje své dítě ⁽¹⁹⁾.

⁽¹²⁾ Obchodování s lidmi zůstává vysoce ziskovou formou závažné a organizované trestné činnosti, která je výslovně zakázána v Listině základních práv EU, konkrétně v článku 5, a rovněž v článcích 79 a 83 Smlouvy o fungování Evropské unie. Článek 2 směrnice proti obchodování s lidmi uvádí definici obchodování s lidmi, přičemž konkrétně odkazuje na dětské oběti. Obchodování s dětmi za účelem pohlavního vykořisťování, přičemž oběťmi jsou převážně dívky, a nucená trestná činnost jsou podle zpráv na vzestupu. Migrační krize je sítěmi obchodníků s lidmi využívána k zaměřování se na nejzranitelnější osoby, zejména děti. Panují obecné obavy ohledně rostoucího rizika obchodování s lidmi pro účely pohlavního vykořisťování. Viz zpráva Komise Evropskému parlamentu o **pokroku dosaženém v oblasti boje proti obchodování s lidmi** ze dne 19. května 2016, COM(2016) 267 final (zpráva o pokroku); Europol, *Situační zpráva: obchodování s lidmi v EU*, 765175, únor 2016 (situační zpráva).

⁽¹³⁾ Viz články 13–16 směrnice proti obchodování s lidmi. Přehled práv EU priznaných obětem obchodování s lidmi v EU viz Evropská komise, *Práva EU přiznaná obětem obchodování s lidmi*, 2013.

⁽¹⁴⁾ Nařízení Dublin III.

⁽¹⁵⁾ Čl. 6 odst. 2 nařízení Dublin III.

⁽¹⁶⁾ Výbor CRC, *obecný komentář č. 6 (2005), Zacházení s dětmi bez doprovodu a dětmi odloučenými od rodiny mimo jejich zemi původu*, 1. září 2005, CRC/GC/2005/6, 19. bod odůvodnění kvalifikační směrnice (v přepracovaném znění).

⁽¹⁷⁾ Výbor CRC, *obecný komentář č. 6 (2005), Zacházení s dětmi bez doprovodu a dětmi odloučenými od rodiny mimo jejich zemi původu*, 1. září 2005, CRC/GC/2005/6; čl. 6 odst. 4 nařízení Dublin III a čl. 24 odst. 3 směrnice o podmínkách přijímání (v přepracovaném znění) a kvalifikační směrnice (v přepracovaném znění); viz také EASO, *Praktická příručka k vyhledávání rodinných příslušníků*, 2016.

⁽¹⁸⁾ Více pokynů k terminologii viz FRA, *Příručka k poručení dětí bez rodičovské péče*, červen 2014, s. 14–15.

⁽¹⁹⁾ Výbor CRC, *obecný komentář č. 6 (2005), Zacházení s dětmi bez doprovodu a dětmi odloučenými od rodiny mimo jejich zemi původu*, 1. září 2005, CRC/GC/2005/6; Valné shromáždění OSN, *Pokyny o alternativní péči o děti: usnesení přijaté Valným shromážděním*, 24. února 2010, A/RES/64/142; FRA, *Příručka k poručení dětí bez rodičovské péče*, červen 2014, poskytuje návod, jak vytvářet a provozovat vnitrostátní poručenské systémy, a upozorňuje na hlavní úkoly, které má poručník plnit. Pojem poručník v dokumentech OSN je mnohem širší než v *acquis* EU.

Zástupce je definován jako „osoba nebo organizace jmenovaná příslušnými orgány, jež má za úkol pomáhat [dítěti] bez doprovodu a zastupovat [ho] v řízeních [o udělení mezinárodní ochrany] ..., aby byl zajištěn nejlepší zájem dítěte a aby mohla v případě potřeby za [dítě] činit právní úkony. [...]“⁽²⁰⁾.

Role zástupce se liší od role **právního zástupce**, který je právním poradcem nebo kvalifikovaným právníkem nebo jiným odborníkem v oboru práva, „který poskytuje právní pomoc, mluví jménem dítěte a dítě právně zastupuje v písemných prohlášeních a osobně v azylovém či jiném řízení podle vnitrostátních právních předpisů“⁽²¹⁾.

Procesní záruky

Procesní záruky jsou specifická podpůrná opatření zavedená za účelem vytvoření podmínek, které jsou pro osoby se zvláštními potřebami nezbytné k tomu, aby měly účinný přístup k řízení a předložily prvky potřebné k podložení jejich žádosti o mezinárodní ochranu. Umožňují žadatelům se zvláštními potřebami, aby využívali svých práv a plnili své povinnosti podle směrnice o azylových řízeních (v přepracovaném znění)⁽²²⁾.

V nařízení Dublin III se „procesními zárukami“ rozumějí ustanovení týkající se odvolání. Obecný komentář výboru CRC č. 14 uvádí jak výše uvedené záruky, tak procesní záruky, jako je právo být vyslyšen a právo na odvolání.

Příbuzný

Dospělá teta, dospělý strýc nebo prarodič dítěte, pokud se nachází na území některého členského státu bez ohledu na to, zda se dítě narodilo jako manželské, nebo nemanželské či zda bylo osvojeno ve smyslu vnitrostátního práva⁽²³⁾. Je-li formálně jmenován příslušným orgánem, je v této příručce označován také jako **opatrovník**⁽²⁴⁾.

Dítě odloučené od rodiny

Dítě, které bylo odloučeno od všech „dospělých osob, jež za něj podle právních předpisů nebo praxe dotčeného členského státu odpovídají“, ale nikoliv nezbytně od jiných příbuzných. Tento pojem tedy může zahrnovat i dítě doprovázené jinými dospělými rodinnými příslušníky nebo příbuznými⁽²⁵⁾. Není zahrnut v *acquis* EU v oblasti azylu. V rámci *acquis* EU v oblasti azylu spadají děti odloučené od rodiny do kategorie dětí bez doprovodu.

Dítě bez doprovodu

Dítě, jež vstupuje na území některého členského státu bez doprovodu dospělé osoby, která je za ni podle práva nebo praxe dotčeného členského státu zodpovědná, a to po dobu, po kterou se skutečně nenachází v péči této dospělé osoby; rozumí se jí též dítě, které je ponecháno bez doprovodu po vstupu na území některého členského státu⁽²⁶⁾.

⁽²⁰⁾ Čl. 2 písm. n) směrnice o azylovém řízení (v přepracovaném znění) a čl. 2 písm. j) směrnice o podmínkách přijímání (v přepracovaném znění).

⁽²¹⁾ FRA, *Příručka k poručení dětí bez rodičovské péče*, červen 2014.

⁽²²⁾ 29. bod odůvodnění a čl. 2 písm. d) směrnice o azylovém řízení (v přepracovaném znění).

⁽²³⁾ Čl. 2 písm. h) nařízení Dublin III.

⁽²⁴⁾ Aniž jsou dotčeny členské státy, které považují „opatrovnictví“ za úlohu instituce, správce azylového domu a jiných subjektů, které nejsou příbuznými. V některých členských státech je opatrovníkem osoba/instituce pověřená každodenní péčí o dítě, tj. o jeho ubytování, stravování, školní docházku atd.

⁽²⁵⁾ Výbor CRC, *obecný komentář č. 6 (2005): Zacházení s dětmi bez doprovodu a dětmi odloučenými od rodiny mimo jejich zemi původu*, 1. září 2005, CRC/GC/2005/6, oddíl III, odst. 8.

⁽²⁶⁾ Čl. 2 písm. e) směrnice o podmínkách přijímání (v přepracovaném znění); čl. 2 písm. m) směrnice o azylovém řízení (v přepracovaném znění); čl. 2 odst. l kvalifikační směrnice (v přepracovaném znění); čl. 2 písm. j) nařízení Dublin III; čl. 2 písm. f) směrnice o právu na sloučení rodiny; výbor CRC, *obecný komentář č. 6 (2005): Zacházení s dětmi bez doprovodu a dětmi odloučenými od rodiny mimo jejich zemi původu*, 1. září 2005, CRC/GC/2005/6, oddíl III, odst. 7; viz také UNHCR a UNICEF, *Bezpečné a zdravé: co mohou sáty udělat, aby zajistily respektování nejlepšího zájmu dětí bez doprovodu a dětí odloučených od rodiny v Evropě*, 2014, s. 22.

1. Souvislosti a faktory nejlepšího zájmu dítěte

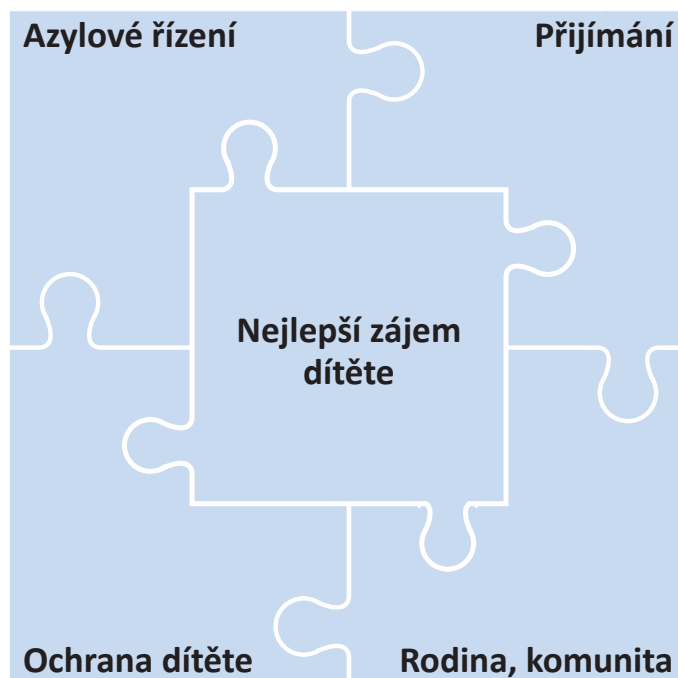
Nejlepší zájem dítěte je **právo, zásada a procesní pravidlo** pevně zakotvené v mezinárodním právu a evropském právu. Na nejlepší zájem dítěte je kladen větší důraz v přepracovaných návrzích v rámci společného evropského azylového systému ⁽²⁷⁾. Článek 24 Listiny základních práv Evropské unie stanoví, že „při všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány, nebo soukromými institucemi, musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte“ ⁽²⁸⁾ a článek 3 Úmluvy o právech dítěte uvádí, že „zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí ...“ ⁽²⁹⁾. Povinnost zajistit, aby nejlepší zájem dítěte byl předním hlediskem, je uvedena i v *acquis* EU v oblasti azylu ⁽³⁰⁾.

Zohlednění nejlepšího zájmu dítěte jakožto předního hlediska je nepřetržitý proces, který vyžaduje posouzení před provedením jakéhokoli důležitého správního rozhodnutí. Postupy související s nejlepším zájmem dítěte by měly být zahájeny před azylovým řízením a pokračovat i po něm.

Dokud je dítě v azylovém řízení, zůstává posouzení jeho nejlepšího zájmu povinností orgánů ochrany dítěte a azylových orgánů, ale i dalších subjektů.

- Orgány ochrany dítěte budou provádět posouzení nejlepšího zájmu dítěte pro více účelů (přijímání, vzdělávání, opatrovnictví atd.).
- Azylové orgány jsou však zároveň odpovědné za zohlednění nejlepšího zájmu dítěte ve všech fázích azylového řízení.

Tato posouzení by se měla navzájem doplňovat, aby všechny procesy mohly mít prospěch z potřebné synergie a aby nedocházelo k překrývání.

⁽²⁷⁾ Evropská komise, *Child-specific provisions in the Common European Asylum Package*, část věnovaná zvláštním ustanovením o dětech v aktuálním společném evropském azylovém systému a v návrzích na jeho reformu z 4. května a 13. července 2016.

⁽²⁸⁾ Evropská unie, *Listina základních práv Evropské unie*, 26. října 2012, 2012/C 326/02.

⁽²⁹⁾ Organizace spojených národů, *Úmluva o právech dítěte*, 20. listopadu 1989.

⁽³⁰⁾ Viz oddíl „Politické dokumenty a pokyny“ (příloha II).

Závěry mapování úřadu EASO, pokud jde o azylová řízení týkající se dětí

Podle potvrzených zjištění mapování provedeného úřadem EASO v roce 2017 může posouzení nejlepšího zájmu dítěte probíhat v různých okamžicích, v některých případech před zahájením azylového řízení (v **Irsku** a na **Slovensku** ⁽³¹⁾), nebo v jedné určité fázi, například když dítě požádá o mezinárodní ochranu, jako je tomu v **Bulharsku** a **Řecku** (pokud je řádně informován státní zástupce ⁽³²⁾). V **Polsku** se posouzení provádí při rozhodování o mezinárodní ochraně.

Většina respondentů však uvedla, že posouzení nejlepšího zájmu dítěte se může uskutečnit ve všech fázích azylového řízení. Tak je tomu i v případě **16 států EU+ (Belgie, Dánska, Estonska, Finska, Francie** ⁽³³⁾, **Itálie, Kypru, Lotyšska, Německa, Norska, Rakouska, Slovenska, Slovinska, Španělska, Švédsko a Švýcarska)**. Konkrétně ve **Španělsku** a **Finsku** se posouzení nejlepšího zájmu dítěte provádí v přijímacích střediscích.

1.1 Přístup zohledňující práva dětí

Tato praktická příručka zdůrazňuje, že vnitrostátní orgány jsou vázány právy dítěte a při posuzování nejlepšího zájmu dítěte jsou povinny používat přístup založený na právech. Obecný komentář č. 14 (2013) výboru CRC k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska poskytuje směrodatný výklad a pokyny pro státy ohledně toho, jak tuto zásadu provádět. To zahrnuje i procesní záruky, které zaručují jeho provedení ⁽³⁴⁾. Přístup zohledňující práva dětí se liší od přístupu zaměřeného na stát:

[...] podporuje uplatňování práv všech dětí, jak jsou stanovena v úmluvě, a to rozvíjením schopnosti zodpovědných subjektů dostát svým závazkům respektovat, chránit a naplňovat práva (článek 4) a schopnost nositelů práv se těchto práv domáhat, při neustálém zohledňování práva na nediskriminaci (článek 2), nejlepšího zájmu dítěte (čl. 3 odst. 1), života, přežití a rozvoje (článek 6) a respektování názorů dítěte (článek 12). [...] Tento přístup k právům dítěte je komplexní a klade důraz na podporu silných stránek a zdrojů dítěte samotného i všech sociálních systémů, jejichž součástí dítě je: rodina, škola, komunita, instituce, náboženské a kulturní systémy ⁽³⁵⁾.

Aby byl nejlepší zájem dítěte přednostním hlediskem, je třeba průběžně využívat komplexní procesy zaměřené na děti. Musí brát v úvahu individuální a specifické okolnosti a potřeby dítěte při všech činnostech a rozhodnutích, která se ho týkají, ať už krátkodobých, střednědobých, nebo dlouhodobých.

5. Úplné uplatňování koncepce nejlepšího zájmu dítěte vyžaduje vytvoření přístupu založeného na právech za účasti všech subjektů, aby byla zajištěna celková tělesná, duševní, morální a duchovní integrita dítěte a prosazována jeho lidská důstojnost ⁽³⁶⁾.

Zohlednění nejlepšího zájmu dítěte jakožto předního hlediska by mělo být součástí individuálního procesu pro všechny děti, které vyjádřily svůj záměr požádat o mezinárodní ochranu, a vztahuje se na všechna rozhodnutí a postupy týkající se mezinárodní ochrany.

Určení zvláštních procesních potřeb dětí je požadováno také podle směrnice o azylovém řízení (v přepracovaném znění), stejně jako posouzení zranitelnosti — podle směrnice o podmínkách přijímání

⁽³¹⁾ Posouzení nejlepšího zájmu dítěte začíná okamžikem, kdy je dítě nalezeno/identifikováno.

⁽³²⁾ Pokud není státní zástupce řádně informován, posouzení probíhá v průběhu pohovoru.

⁽³³⁾ Ve Francii začíná posouzení nejlepšího zájmu dítěte, jakmile je dítě bez doprovodu objeveno, a to nezávisle na existenci azylového řízení nebo jeho fázích. Posouzení nejlepšího zájmu dítěte je provedeno ve stejnou chvíli jako určení věku a následně rozhodujícím orgánem.

⁽³⁴⁾ Výbor CRC, obecný komentář č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska (čl. 3 odst. 1), 29. května 2013, CRC /C/GC/14, oddíl V.

⁽³⁵⁾ Výbor OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva, obecný komentář č. 13: Právo na vzdělání (článek 13 úmluvy), 8. prosince 1999, E/C.12/1999/10, odstavec 59.

⁽³⁶⁾ Výbor CRC, obecný komentář č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska (čl. 3 odst. 1), 29. května 2013, CRC /C/GC/14, oddíl I.A odst. 4 a 5.

(v přepracovaném znění))⁽³⁷⁾. To může zahrnovat zapojení všech subjektů, jako jsou orgány ochrany dítěte nebo poskytovatelé služeb.

Průběžné posuzování nejlepšího zájmu by také mělo zohlednit skutečnost, že schopnosti⁽³⁸⁾ nebo zvláštní potřeby dítěte se budou v průběhu času vyvíjet, aby přijatá opatření mohla být náležitě revidována nebo upravena, a nebyla tudíž definitivní nebo nezvratná.

1.2 Vyjádření koncepce „předního hlediska“

Podle výboru CRC je „cílem koncepce nejlepšího zájmu dítěte zajistit plný a účinný výkon všech práv obsažených v Úmluvě a všestranný rozvoj dítěte“⁽³⁹⁾. Brát nejlepší zájem dítěte jako přední hledisko v každém z příslušných rozhodnutí znamená, že se začne posouzením zvláštních okolností každého jednotlivého dítěte⁽⁴⁰⁾ a poté se identifikují a vyhodnotí relevantní faktory pro toto konkrétní dítě, zpracují se a každému z nich se přiřadí důležitost ve vztahu k ostatním⁽⁴¹⁾.

Nejlepší zájem dítěte je **předním** hlediskem, které může potřebovat vyvážení se zájmy jiných subjektů, včetně zájmů státu. Důležitost, kterou je třeba přikládat nejlepšímu zájmu dítěte, bude součástí analýzy subjektu, který přijímá rozhodnutí. Bude mít vysokou prioritu a nebude jen jedním z mnoha hledisek⁽⁴²⁾. Je třeba mít na paměti, že v jiných kontextech musí být nejlepší zájem dítěte **prvořadým** hlediskem, což znamená, že nejlepší zájem dítěte má být rozhodujícím faktorem pro rozhodování.

Mezi příklady rozhodnutí, která mají vliv na dítě v azylových řízeních, může patřit mimo jiné: rozhodnutí provést oddělený osobní pohovor s dítětem bez přítomnosti rodičů; rozhodování o tom, zda je v nejlepším zájmu dítěte být vyslyšeno a na jakém místě, kdy se má pohovor uskutečnit a jak dlouho má trvat; výběr tlumočnicka / přiděleného pracovníka / registračního pracovníka jednajícího s dítětem; rozhodnutí o provedení určení věku nebo zahájení vyhledávání rodinných příslušníků dítěte; rozhodnutí, zda oddělit žádost dítěte od žádosti rodiče atd.

Společný obecný komentář výboru CRC a Výboru pro migrující pracovníky (CMW) z roku 2017 o provádění obecných zásad v kontextu mezinárodní migrace (komentář č. 22 výboru CRC a č. 3 výboru CMW)⁽⁴³⁾ uvádí také konkrétní situace, kdy je nutné formální posouzení/určení⁽⁴⁴⁾.

To se vztahuje rovněž na všechny aspekty posouzení žádosti dítěte a podstatné aspekty nejlepšího zájmu dítěte související s ochranou. Mezi příklady takových aspektů patří pronásledování dětí, přítomnost rodiny v zemi původu nebo v jiné zemi, možnost dítěte uprchnout do jiné části země (pokud je to vůbec možné), bezpečná třetí země (pokud existuje), záruky a odlišné zákonné prahové hodnoty relevantní k situaci dětí, tj. důkazní břemeno, pochybnosti vykládané ve prospěch dítěte atd.

⁽³⁷⁾ Viz také čl. 23 odst. 4 směrnice o podmínkách přijímání (v přepracovaném znění) — rehabilitační služby a podpora.

⁽³⁸⁾ Výbor CRC, *obecný komentář č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska* (čl. 3 odst. 1), 29. května 2013, CRC/C/GC/14, odst. 84.

⁽³⁹⁾ Výbor CRC, *obecný komentář č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska* (čl. 3 odst. 1), 29. května 2013, CRC/C/GC/14, oddíl I.A odst. 4 a 5.

⁽⁴⁰⁾ Výbor CRC, *obecný komentář č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska* (čl. 3 odst. 1), 29. května 2013, CRC/C/GC/14, oddíl V odst. 46 a 48–51.

⁽⁴¹⁾ Výbor CRC, *obecný komentář č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska* (čl. 3 odst. 1), 29. května 2013, CRC/C/GC/14, oddíl V.2 odst. 80. Více informací viz EASO, *zpráva o azylových řízeních týkajících se dětí*, 2017.

⁽⁴²⁾ Výbor CRC, *obecný komentář č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska* (čl. 3 odst. 1), 29. května 2013, CRC/C/GC/14, oddíl IV.A.4 odst. 36–40.

⁽⁴³⁾ Tento obecný komentář vychází z dokumentu a zprávy z roku 2012, které vznikly při obecné diskusi výboru CRC v Ženevě v září 2012, a ze všech ostatních dokumentů zmíněných v oddíle A odst. 5: *společného obecného komentáře č. 3 (2017) výboru CMW a č. 22 (2017) výboru CRC o obecných zásadách týkajících se lidských práv dětí v kontextu mezinárodní migrace*, 16. listopadu 2017.

⁽⁴⁴⁾ *Společný obecný komentář č. 3 [výboru CMW] a č. 22 [výboru CRC]* uvádí, že „nejlepší zájem dítěte je plně zohledněn v imigračním právu, plánování, provádění a hodnocení migračních politik a rozhodování o jednotlivých případech, včetně udělení nebo zamítnutí žádostí o vstup nebo pobyt v zemi, rozhodnutí týkajících se prosazení migrace, omezení přístupu dětí a/nebo jejich rodičů nebo poručníků či opatrovníků k sociálním právům, rozhodnutí o celistvosti rodiny a svěřeni dítěte do péče, kde by nejlepší zájem dítěte měl být předním hlediskem, a proto má vysokou prioritu. Zejména by nejlepší zájem dítěte měl být výslovně zajištěn prostřednictvím jednotlivých postupů, které jsou nedílnou součástí jakéhokoli správního nebo soudního rozhodnutí týkajícího se vstupu, pobytu nebo navrácení dítěte, umístění nebo péče o dítě, zadržení nebo vyhoštění rodiče v souvislosti s jeho vlastním migračním statutem.“

Závěry mapování úřadu EASO, pokud jde o azylová řízení týkající se dětí

Formální proces pro posouzení nejlepšího zájmu dítěte v rámci azylového řízení má zavedeno 11 odpovídajících států (**Belgie, Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Francie, Irsko, Kypr, Lotyšsko, Španělsko** ⁽⁴⁵⁾, **Švédsko a Švýcarsko**).

Nejlepší zájem dítěte je předním hlediskem v rámci azylového řízení ve **Finsku, Itálii, Německu, Norsku, Polsku, Rakousku, Řecku** a na **Slovensku**, ačkoli tyto země potvrdily, že nemají formální proces pro posouzení nejlepšího zájmu dítěte.

Podobně je tomu ve **Finsku, Maďarsku** ⁽⁴⁶⁾, **Litvě, Nizozemsku, Polsku, Rumunsku a Slovinsku**, kde formální proces pro posouzení nejlepšího zájmu dítěte neexistuje, nicméně jsou uplatňovány určité záruky. V **Nizozemsku** se v případě, že je zapotřebí posouzení nejlepšího zájmu dítěte, zapojuje nadace NIDOS a Rada pro ochranu dítěte. V **Polsku** se nejlepší zájem dítěte posuzuje v rámci posuzování potřeby mezinárodní ochrany. Ve **Slovinsku** je nejlepší zájem dítěte zvažován jako přední hledisko ve všech fázích azylového řízení a všemi příslušnými orgány a zaměstnanci.

1.3 Multidisciplinární a objektivní povaha

Posouzení nejlepšího zájmu dítěte musí být multidisciplinární úkol ⁽⁴⁷⁾ zahrnující příslušné subjekty a provedení specialisty a odborníky, kteří byli prověřeni a kteří absolvovali příslušné školení pro práci s dětmi ⁽⁴⁸⁾.

Nejlepší zájem dítěte má objektivní povahu, tj. nemůže se opírat o subjektivní postoje, stanoviska a názory. Rozhodnutí dospělé osoby o nejlepším zájmu dítěte nemá přednost před povinností respektovat všechna práva dítěte podle úmluvy ⁽⁴⁹⁾. To znamená, že nejlepší zájem dítěte by nikdy neměl ospravedlňovat zbavení práva podle Úmluvy o právech dítěte.

Za správnou praxi se považuje zajištění, aby každé doporučení nebo posouzení týkající se nejlepšího zájmu dítěte bylo dále přezkoumáno a schváleno s využitím **principu čtyř očí**, tj. aby daný případ posoudili alespoň dva lidé.

1.4 Postupy související s nejlepším zájmem

Pokud jsou azylové orgány v kontaktu s dítětem jako první nebo jsou odpovědné za mnoho různých procesních/právních cest, mohou být vyzvány k zahájení postupů souvisejících s nejlepším zájmem dítěte. V těchto případech a zejména tehdy, pokud jsou do osobního pohovoru zahrnuty otázky týkající se nejlepšího zájmu dítěte a procesní záruky, by měly zahrnovat všechny příslušné subjekty a nesmí zbavit dítě možnosti, aby bylo odděleně vyslechnuto v záležitosti jeho nejlepšího zájmu.

Příklady z praxe

Ve **Finsku a Švédsku** rozhodující orgány kombinují kompetence v oblasti azylu, přistěhovalectví, obchodování s lidmi a přijímání, a proto provádějí posouzení nejlepšího zájmu a někdy i určení nejlepšího zájmu mimo rámec řízení o udělení mezinárodní ochrany.

⁽⁴⁵⁾ Zajištěno poručníkem.

⁽⁴⁶⁾ Předpisy zaručují, že uplatňování nejlepšího zájmu dítěte bude rozšířeno v příští novele maďarského zákona o azylu.

⁽⁴⁷⁾ Doporučení využít multidisciplinární tým lze nalézt rovněž v **obecném komentáři výboru CRC č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska** (čl. 3 odst. 1), 29. května 2013, CRC /C/GC/14.

⁽⁴⁸⁾ Program Děti odloučené od rodiny v Evropě, *Prohlášení o správné praxi*, 2010, s. 6.

⁽⁴⁹⁾ Výbor CRC, **obecný komentář č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska** (čl. 3 odst. 1), 29. května 2013, CRC /C/GC/14.

1.5 Nejlepší zájem dítěte a právo být vyslyšeno ⁽⁵⁰⁾

Názory dítěte by měly být vyslyšeny a zohledněny s ohledem na jeho věk a vyspělost. Jakýkoli rozhodovací proces, který bere nejlepší zájem dítěte jako přední hledisko, musí zahrnovat respektování práva dítěte svobodně vyjadřovat své názory. Členské státy musí zavést mechanismy, které se budou snažit získat názor dítěte, jež je schopné svůj vlastní názor formulovat, tedy které umožní, aby dítě vyjádřilo své přání být vyslechnuto. Pokud se dítě rozhodne, že chce být vyslechnuto, může se rozhodnout, jak, zda přímo, nebo prostřednictvím zástupce (poručníka/rodiče). Pokud dítě přímo nebo nepřímo vyjádří své názory, musí být náležitě zohledněny s ohledem na jeho věk a vyspělost.

Dítě by také mělo být informováno o tom, jak se daná informace použije. Vyslechnutí dítěte znamená také zapojení dítěte, což opět vyžaduje poskytování informací způsobem ohleduplným k dítěti tak, aby to dítěti pomohlo pochopit situaci, v níž se nachází (tj. azylové řízení). Zodpovědní pracovníci musí zajistit, aby dítě bylo vyslechnuto způsobem, který mu neublíží.

1.6 Vyvážení faktorů nejlepšího zájmu dítěte

Jakýkoli postup související s nejlepším zájmem dítěte musí věnovat patřičnou pozornost rodinné situaci dítěte; situaci v zemi původu; konkrétní zranitelnosti; bezpečnosti a rizikům, kterým je dítě vystaveno; potřebě ochrany; míře integrace v hostitelské zemi; duševnímu a tělesnému zdraví, vzdělání a sociálně-ekonomickým podmínkám. Tato analýza, kterou mohou provést sociální pracovníci zaměstnaní azylovým orgánem nebo jiné subjekty, je poskytnuta azylovému orgánu. Musí zohlednit pohlaví dítěte; jeho sexuální orientaci nebo genderovou identitu; národnostní, etnický či sociální původ; náboženství; zdravotní postižení; status migranta, rezidenta nebo občana; věk; ekonomickou situaci; politické nebo jiné názory ⁽⁵¹⁾; kulturní a jazykové zázemí nebo jiný status.

Hodnotitelé musí nalézt rovnováhu mezi různými právy dítěte a usilovat o co nejlepší uplatnění všech jeho práv ⁽⁵²⁾. Dokumentace nejlepšího zájmu by měla zahrnovat podrobný popis situace dítěte, včetně všech záruk a zjištění, a analýzu popisující vyvážení faktorů, možnosti zvažované pro dítě, která volba je v nejlepším zájmu dítěte a proč.

Do následujícího seznamu byly rovněž zahrnuty odkazy z obecného komentáře výboru CRC č. 14 ⁽⁵³⁾ a *acquis* EU týkajícího se azylu ⁽⁵⁴⁾:

- možnosti sloučení rodiny (článek 10 Úmluvy o právech dítěte, čl. 23 odst. 2 směrnice o podmínkách přijímání (v přepracovaném znění)),
- život, přežití a rozvoj dítěte (článek 6 Úmluvy o právech dítěte); blaho,
- totožnost dítěte (článek 8 Úmluvy o právech dítěte) a jeho prostředí,
- situace zranitelnosti; potenciální oběť obchodování s lidmi (články 32 a 39 Úmluvy o právech dítěte, čl. 23 odst. 2 směrnice o podmínkách přijímání (v přepracovaném znění), čl. 6 odst. 3 písm. c) nařízení Dublin III; ostatní zvláštní potřeby (články 20 a 22 Úmluvy o právech dítěte, článek 22 Úmluvy o právech dítěte (v přepracovaném znění)),
- právo dítěte na vzdělání (článek 28 Úmluvy o právech dítěte),
- právo dítěte na zdraví (článek 24 Úmluvy o právech dítěte),
- celistvost rodiny (článek 9 Úmluvy o právech dítěte, čl. 8 odst. 2 nařízení Dublin III a článek 25 kvalifikační směrnice), zachování rodinného prostředí a udržování vztahů,

⁽⁵⁰⁾ Viz také Výbor OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva, *obecný komentář č. 12: právo na přiměřenou výživu (článek 11 úmluvy)*, 12. května 1999.

⁽⁵¹⁾ *Společný obecný komentář č. 3 (2017) výboru CMW a č. 22 (2017) výboru CRC o obecných zásadách týkajících se lidských práv dětí v kontextu mezinárodní migrace*, 16. listopadu 2017, oddíl I, odst. 3.

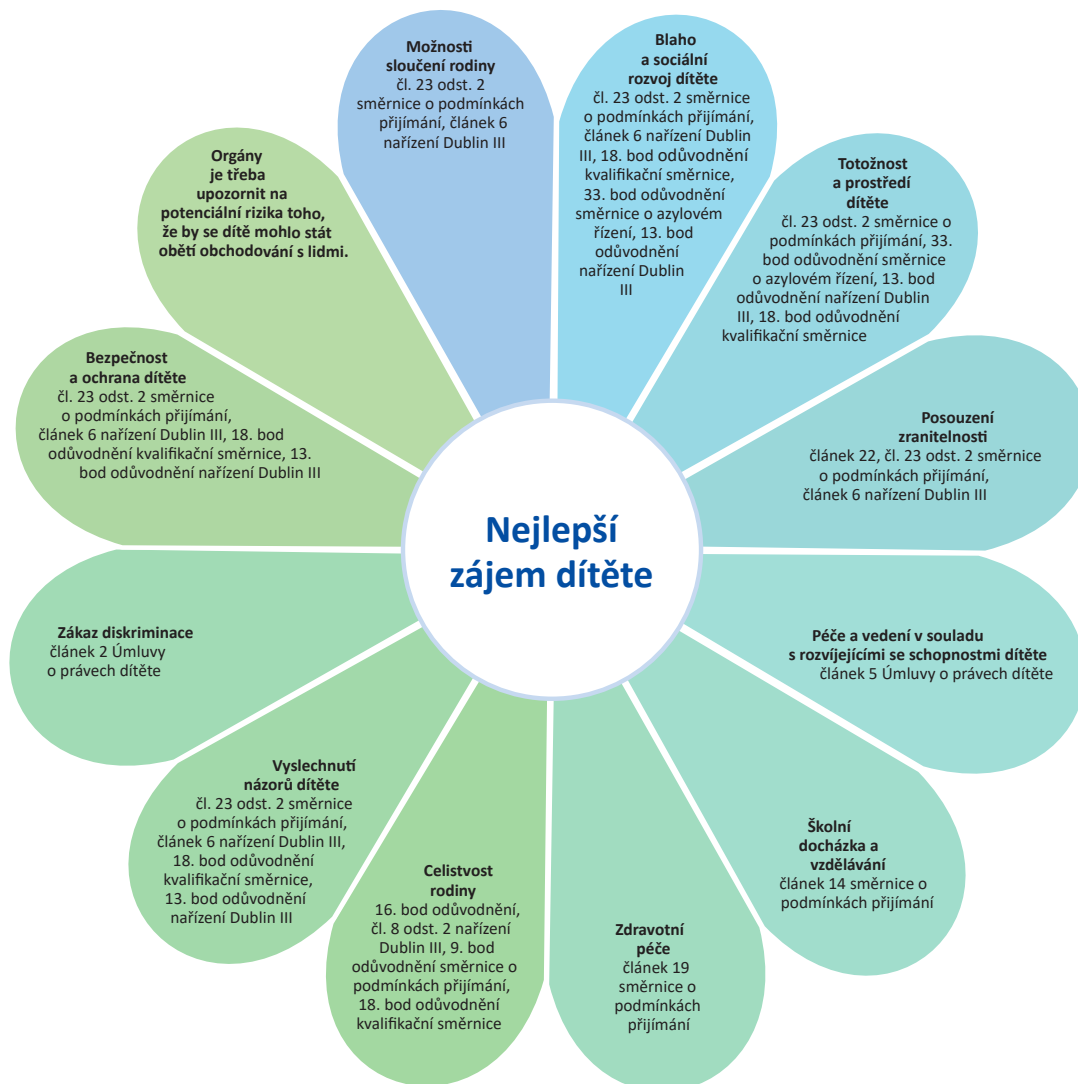
⁽⁵²⁾ „Není stanovena hierarchie práv zakotvených v úmluvě; všechna práva obsažená v úmluvě jsou v „nejlepším zájmu dítěte.“ Výbor CRC, *obecný komentář č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska (čl. 3 odst. 1)*, 29. května 2013, CRC /C/GC/14.

⁽⁵³⁾ Klíčové faktory, které musí být zohledněny při posuzování nejlepšího zájmu dítěte, jsou uvedeny v oddíle V *obecného komentáře výboru CRC č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska (čl. 3 odst. 1)*, 29. května 2013, CRC /C/GC/14, oddíl V.A odst. 48.

⁽⁵⁴⁾ Více k tomuto tématu viz také *Zpráva agentury FRA o základních právech*, 2018, s. 184–186.

- vyslechnutí názorů dítěte (článek 12 Úmluvy o právech dítěte),
- ochrana a bezpečnost dítěte (článek 19 Úmluvy o právech dítěte),
- zásada zákazu diskriminace (článek 2 Úmluvy o právech dítěte),
- péče a vedení v souladu s rozvíjejícími se schopnostmi dítěte (článek 5 Úmluvy o právech dítěte).

Tyto faktory jsou zohledněny v *acquis* EU a v následujícím schématu, které zobrazuje některé klíčové faktory (ne všechny) nejlepšího zájmu dítěte, s uvedením příslušných právních nástrojů. Další pokyny a příslušné politické dokumenty naleznete v příloze II a mezinárodní a evropský právní rámec v příloze III ⁽⁵⁵⁾.

⁽⁵⁵⁾ Všechny odkazy v následujícím schématu odkazují na právní nástroje EU v přepracovaném znění.

2. Procesní záruky

Právní rámec vyžaduje zavedení řady záruk, které zajistí, že nejlepší zájem dítěte bude dostatečně zohledněn jakožto přední hledisko. Mnohé z těchto záruk se obecně vztahují na všechny děti žádající o azyl. V této příručce se uvádí, jak přesně slouží k zohlednění nejlepšího zájmu dítěte. Například přístup k poručníkovi je obecnou zárukou pro všechny děti bez doprovodu, které žádají o azyl. Současně je zapojení poručníka do postupu souvisejícího s nejlepším zájmem dítěte nebo zahrnutí posouzení provedeného poručníkem součástí záruk, které zajišťují, že nejlepší zájem dítěte bude předním hlediskem.

Tyto specifické procesní záruky musí být vždy zajištěny a uplatňovány jako součást azylového řízení týkajícího se dětí. Procesní záruky představují povinnosti pro orgány a práva pro děti. Vždy, když je nejlepší zájem dítěte předním hlediskem, měli by odpovědní pracovníci neustále ověřovat, zda jsou zavedeny nezbytné procesní záruky. Odpovědní pracovníci by měli zajistit, aby byla chráněna práva každého jednotlivého dítěte.

Je zřejmé, že k žádosti dítěte o mezinárodní ochranu se vyjadřuje několik subjektů z různých orgánů. Všechny jsou zodpovědné — ve své oblasti působnosti — za to, že nejlepší zájem dítěte bude předním hlediskem. Odpovědný pracovník může patřit do kteréhokoli z těchto subjektů/orgánů. Sociální pracovníci / vedoucí případu ochrany dítěte jsou však těmi, kdo jsou odpovědní za vyřízení případu ochrany dítěte.

Záruky uvedené v této příručce se vztahují na jakýkoli pohovor s dítětem, a to také na osobní pohovor v rámci azylového řízení.

Příklady z praxe

Na **Kypru** se při podání žádosti o mezinárodní ochranu dítěti poskytuje samostatný formulář pro identifikaci zranitelných osob. Posuzování nejlepšího zájmu dítěte provádí Úřad sociálního zabezpečení průběžně až do doby, kdy dítě dosáhne věku 18 let.

V **Lotyšsku** se nejlepší zájem dítěte posuzuje v průběhu celého azylového řízení prostřednictvím pozorování a komunikace s dítětem, které probíhají při různých příležitostech.

V **Norsku** posouzení nejlepšího zájmu dítěte orgánem UDI vyžaduje, aby dítě mělo možnost vyjádřit své názory na záležitosti, které se ho týkají.

Bezpečnost

Během celého azylového řízení musí být děti chráněny před všemi formami násilí, zneužívání, zanedbávání a vykořisťování. Azyloví pracovníci musí vzít v úvahu případné ukazatele zranitelnosti a rizik, aby mohli zajistit bezpečnost dítěte během azylového řízení (viz oddíl Ukazatele zranitelnosti a rizik).

Je třeba shromažďovat informace o blahu dítěte a o všech otázkách jeho ochrany nebo bezpečnosti. Shromažďování takových informací a jejich náležité zohlednění může přispět k zajištění ochrany dítěte, například, aby nepadlo do rukou osob, které jej zneužívaly, poškodily nebo s ním obchodovaly, ani se nedostalo do kontaktu s nimi. Odpovědný pracovník by měl být opatrný, pokud jde o zdroj těchto informací i o to, jakou váhu jim může dát, vzhledem k tomu, že hodně bude záviset na individuálních okolnostech případu.

Kvalifikování zaměstnanci

Azyloví pracovníci jednající s dětmi by měli být **kvalifikovaní, řádně vyškolení a měli by mít zkušenosti s prací s dětmi**. Rozhodnutí o žádosti dítěte o mezinárodní ochranu musí přijmout příslušný orgán, který je plně obeznámen se všemi právními nástroji týkajícími se práv dítěte, obchodování s lidmi a dalších příslušných záležitostí ochrany.

Pracovníci, kteří jednají s dítětem přímo, by měli být vyškoleni, pokud jde o používání **technik vedení pohovoru způsobem vstřícným k dětem** ⁽⁵⁶⁾. Státy EU+ by měly určit vyškolený a kvalifikovaný odborný personál, který bude řešit případy dětí, a zajišťovat neustálé zvyšování způsobilosti svého personálu. Tlumočníci by měli být také proškoleni a obeznámeni s tlumočením pro děti.

Podání žádosti o mezinárodní ochranu

Dítěti by měla být poskytnuta pomoc při přijetí informovaného rozhodnutí, zda požádá o mezinárodní ochranu. Požádat o azyl je základním právem každého dítěte. Uplatnění tohoto práva nepodléhá předchozímu posouzení ze strany orgánů. Je třeba získat názor dítěte na žádost o mezinárodní ochranu. Ten musí být zohledněn podle věku a vyspělosti dítěte.

Po podání žádosti může dítě / jeho zástupce následně rozhodnout o stažení žádosti, pokud existují jiné právní cesty, které slouží nejlepšímu zájmu dítěte lépe, a žádost nebo možné důsledky uznání statusu uprchlíka nemusí být v nejlepším zájmu dítěte v daném okamžiku.

Když si dítě uvědomí, že jeho názory jsou vzaty v úvahu, bude možná ochotněji spolupracovat, což je pro řízení přínosné.

Registrace

Záruky pro děti by měly být uplatňovány od okamžiku, kdy je dítě identifikováno. Mnohé ze záruk týkajících se azylového řízení mohou být použity již při podání žádosti. Od tohoto okamžiku se dítě považuje za žadatele. Během registrace podání žádosti by měly být shromážděny údaje, včetně biometrických údajů dítěte, rodinných vazeb a kontaktů i aktuálních kontaktních údajů dítěte a rodiny.

Nařízení o Eurodac ukládá členským státům povinnost sejmout otisky prstů u žadatelů o mezinárodní ochranu starších 14 let ⁽⁵⁷⁾. Určení věku by nemělo být za tímto účelem prováděno systematicky ⁽⁵⁸⁾. Naopak, při akceptování věku dítěte by měla být široce uplatňována zásada pochybností vykládaných ve prospěch dítěte. Určení věku by mělo být provedeno pouze tehdy, pokud existují vážné pochybnosti o tom, zda je daná osoba dítětem.

Upřednostnění/přizpůsobení trvání řízení

Azylová řízení týkající se dětí by měla být považována za prioritní. Žádosti dětí musí být identifikovány a mělo by být zajištěno, že ty, u nichž existují obavy o bezpečnost, nebudou muset dlouho čekat, ani nebude jejich žádost pozastavena ⁽⁵⁹⁾. Co je důležité, pokud jde o posouzení žádosti dítěte, je přizpůsobení délky trvání řízení: může být v nejlepším zájmu dítěte, aby byla jeho žádost upřednostněna. V ostatních případech by bylo v nejlepším zájmu využít období odpočinku a zotavení před tím, než bude přezkoumání žádosti pokračovat. Čas, kdy žádost dítěte čeká na vyřízení v azylovém řízení, by měl být minimalizován.

⁽⁵⁶⁾ Školící modul úřadu EASO „Vedení pohovorů s dětmi“ je interaktivní modul pro pracovníky řešící azylové případy, jehož cílem je zlepšit jejich znalosti a dovednosti, které potřebují při pohovorech s dětmi, při zohlednění věku a vyspělosti dítěte, znalosti o kulturních rozdílech a účincích traumat a/nebo nouze. Více informací o vzdělávacím kurikulu a uvedeném modulu úřadu EASO naleznete na adrese <https://www.easo.europa.eu/training-quality/training>.

⁽⁵⁷⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013 ze dne 26. června 2013 o zřízení systému „Eurodac“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) [2013] (Úř. věst L 180/1). Je třeba poznamenat, že aktuální návrh revize nařízení o Eurodacu předpokládá snížení věku na 6 let.

⁽⁵⁸⁾ Podrobnosti viz EASO, *Praktická příručka k určování věku*, 2018.

⁽⁵⁹⁾ Program Děti odloučené od rodiny v Evropě, *Prohlášení o správné praxi*, 2010, s. 34.

Vynětí z řízení na hranicích / zrychleného řízení

Dítě by mělo být vyňato z řízení na hranicích a zrychlených řízení, pokud mu v rámci takových postupů nemůže být zajištěna náležitá podpora nezbytná pro děti ⁽⁶⁰⁾. Dítěti by měl být poskytnut čas na odpočinek a zotavení, pokud to jeho potřeby vyžadují. Státy EU+ by měly dále zavést mechanismy reagující na mimořádné situace, které mohou vyžadovat přesun dítěte/děti do bezpečnějšího prostředí.

Zajištění právního zástupce

Pokud dítě potřebuje, aby mu byl určen poručník/zástupce, nemělo by podání žádosti o mezinárodní ochranu proběhnout před jmenováním poručníka/zástupce, který by mu také měl pomoci s podáním žádosti.

Nezávislý a kvalifikovaný poručník/zástupce by měl být jmenován co nejdříve v rámci záruk pro děti bez doprovodu a děti odloučené od rodiny. Poručník by měl mít řadu předností, mimo jiné například odborné znalosti týkající se mladých lidí, a dostatečné schopnosti spolu s odbornými znalostmi v oblasti specifických potřeb ochrany dětí. Je důležité, aby dítě v průběhu celého azylového řízení mělo podporu ⁽⁶¹⁾ jmenovaného poručníka/zástupce, jakož i přístup k právní pomoci a poradenství.

Je důležité zajistit kontinuitu jmenování poručníků/zástupců a stanovit maximální počet dětí, které mohou současně zastupovat.

Příklady z praxe

V **Belgii** soud rozhodne, zda doprovázející dospělá osoba může být jmenována občanským poručníkem dítěte poté, co skončí řízení o povolení k pobytu v Belgii. Během azylového řízení nemůže být doprovázející dospělá osoba jmenována poručníkem dítěte.

V **Irsku** se považuje za nejlepší zájem jakéhokoliv dítěte bez doprovodu ve státě, aby bylo přiděleno sociálnímu pracovníkovi (který jedná in loco parentis jako poručník dítěte) okamžitě.

Poručník/zástupce by měl být plně informován o řízení a poskytovat souhlas, pokud to bude v souladu s nejlepším zájmem dítěte. Měl by být přítomen při každém pohovoru s dítětem, jelikož přítomnost poručníka je zárukou toho, že práva dítěte budou během pohovoru respektována. V případech dětí s rodiči nebo dětmi odloučených od rodiny, kde je opatrovníkem příbuzný, by však nejlepší zájem dítěte mohl vyžadovat, aby opatrovník nebyl během pohovoru přítomen (viz 3.6 Jmenování dospělého příbuzného / doprovázejícího dospělého jako opatrovníka/poručníka).

Poskytování právního poradenství

Směrnice o azylovém řízení (v přepracovaném znění) stanoví, že členské státy by měly jmenovat zástupce co nejdříve ⁽⁶²⁾. Předpokládá rovněž poskytování bezplatných právních a procesních informací na žádost žadatele v prvním stupni. Dítěti by měl být poskytnut přístup k **právním radám a poradenství**. Správnou praxí je zajistit, aby dítě mělo přístup k bezplatným službám právní pomoci ve všech fázích azylového řízení.

Právní poradce dítěte by také měl mít možnost zúčastnit se jakéhokoli pohovoru s dítětem. Obecně by dítě mělo mít doprovod při pohovorech, pokud to nebude chtít jinak a pokud je možné takové žádosti vyhovět. Vzhledem k významným ochranným úkolům vykonávaným právním poradcem a/nebo zástupcem by mělo být rozhodnuto, zda jeho přítomnost bude v nejlepším zájmu dítěte.

⁽⁶⁰⁾ Viz čl. 24 odst. 3 směrnice o azylovém řízení (v přepracovaném znění).

⁽⁶¹⁾ V některých členských státech by to mohlo zahrnovat pouze právní a duševní/morální podporu. V závislosti na členském státě není úkolem zástupce poskytovat sociální podporu (na rozdíl od role opatrovníka), ale být právním zástupcem.

⁽⁶²⁾ Čl. 25 odst. 1 písm. a) směrnice o azylovém řízení (v přepracovaném znění).

Poskytování informací a tlumočení

Měly by být zavedeny záruky, které zajistí, že se dítě může zapojit, plně chápe azylové řízení a jeho důsledky a bylo náležitě informováno, a to **způsobem vhodným pro děti a přiměřeným k pohlaví a věku dítěte** a v **jazyce, kterému dítě rozumí**, aby mohlo vyjádřit své názory, přání a stanoviska, klást otázky a činit informovaná rozhodnutí a zúčastnit se tak řízení.

Dítěti by měly být včas poskytnuty informace, **tlumočení** a materiály vysvětlující azylové řízení, přičemž by mělo mít možnost přezkoumat informace v průběhu celého řízení. Pokud je to možné, tlumočnick by měl mít zkušenosti s tlumočením pro děti. Příslušné pokyny by měly být poskytnuty dítěti ve všech fázích posuzování zranitelnosti, a to s ohledem na jeho věk a vyspělost. Dítě by nemělo zůstat bez **náležitého vedení**, které mu poskytne poručník/zástupce a další příslušné subjekty, např. pracovníci odpovědní za zajištění každodenní péče.

Vyslechnutí názorů dítěte a jeho zapojení

Dítě má právo vyjádřit své názory a stanoviska buď osobně, nebo prostřednictvím poručníka/zástupce. S dítětem musí být veden pohovor / musí být vyslechnuto v rámci posouzení jeho nejlepšího zájmu, pokud je to možné a doporučeno v jeho konkrétní situaci (tj. děti se zdravotním postižením, děti neschopné komunikace). Nejlepší zájem dítěte by měly být zohledněny při rozhodování o tom, zda a jak vést pohovor s dítětem v průběhu azylového řízení. Záruky uvedené v této příručce se vztahují na jakýkoli pohovor s dítětem, a to také na osobní pohovor v kontextu mezinárodní ochrany.

Vyslechnutí dítěte a náležité zohlednění názorů dítěte

- a. Veškeré pohovory by měly být vždy vedeny v bezpečném, důvěrném, útulném a vůči dítěti vstřícném prostředí na vhodných místech, což pomáhá u dítěte budovat důvěru.
- b. Je třeba zvážit délku jakéhokoli pohovoru, vyhýbání se opakovaným pohovorům i možnost vynechání pohovorů s dítětem v souladu s nejlepším zájmem a situací každého dítěte.
- c. Dítě by se mělo cítit dobře. Příslušný pracovník a tlumočnick by měli být co nejvíce neformální.
- d. Informace by měly být poskytovány přímočarým a jasným způsobem. Je třeba ověřit, zda je dítě chápe.
- e. Je-li to možné, mělo by dítě mít možnost si vybrat, zda chce, aby pracovník nebo tlumočnick byl muž, nebo žena. V závislosti na situaci dítěte se může stát, že např. chlapec, který zažil pohlavní zneužívání ze strany muže, si bude přát někoho opačného pohlaví.
- f. Je třeba vyhledat odborníky na vedení pohovorů a případně uplatnit alternativní metody pohovoru a poskytování poradenství, například po traumatech, při posttraumatické stresové poruše.
- g. Pracovníci a tlumočnicki jsou vázáni povinností zachovávat důvěrnost, přičemž koncepce důvěrnosti a její pravidla by měly být dítěti vysvětleny.
- h. Dítě a poručník by měli být informováni o účelu každého pohovoru i o tom, kdo bude mít přístup k jeho přepisu.

Veškeré pohovory s dítětem by měly být vždy vedeny v bezpečném, důvěrném, útulném a vůči dítěti vstřícném prostředí na vhodném místě, což pomáhá u dítěte budovat důvěru.

Je třeba zvážit délku jakéhokoli pohovoru, vyhýbání se opakovaným pohovorům i možnost vynechání pohovorů s dítětem v souladu s nejlepším zájmem a situací každého dítěte (tj. pokud to není možné kvůli typu postižení atd.). Dítě nemusí absolvovat osobní pohovor o mezinárodní ochraně, pokud záznamy jeho rodičů dostatečně pokrývají jeho žádost. Jak již bylo řečeno, dítě by nemělo být zbytečně podrobováno příliš mnoha pohovorům, protože by ho to mohlo zneklidnit a narušit posouzení nejlepšího zájmu dítěte kvůli nevyhnutelným nesrovnalostem v příběhu dítěte. Doporučuje se vyhnout mnoha samostatným pohovorům v souvislosti se zvláštními procesními potřebami, potřebami přijímání nebo jinými potřebami.

Dítě by se mělo cítit dobře. Je správnou praxí provádět přípravné návštěvy na místě, kde se bude konat pohovor o mezinárodní ochraně, vysvětlit proces dítěti nebo pustit mu video z hovorny, protože to může pomoci, aby se dítě uklidnilo, a zajistit jeho efektivní zapojení. Odpovědný pracovník a tlumočnick by měli být co nejvíce neformální. Informace by měly být poskytovány přímočarým a jasným způsobem. Je třeba ověřit, zda dítě rozumí, protože některé děti se nemusí odvážit klást otázky kvůli svému věku, kulturnímu prostředí nebo psychickému stavu.

Pokud je to možné, zeptejte se dítěte, zdá dávat přednost určitému pohlaví pracovníka a tlumočnicka. V závislosti na situaci dítěte se může stát, že si zvolí osobu opačného pohlaví, např. chlapec, který zažil pohlavní zneužívání ze strany muže, si může přát ženu jako pracovníka a tlumočnicka při pohovoru. V případě, že dítě prožilo/prožívá trauma, nemusí být ochotno vyjádřit jakékoliv pocity či názory. V takovém případě je třeba vyhledat odborníky na vedení pohovorů a použít alternativní metody pohovoru a poskytování poradenství.

Tazatel by měl celý pohovor zaznamenat, zejména proto, že potřeby dítěte se mohou vyvíjet, takže je důležité, aby bylo zřejmé, proč byla přijata některá rozhodnutí/doporučení. Nejlepší zájem dítěte musí být předním hlediskem při všech pohovorech a při všech zjištěních a doporučeních vždy, když je činěno rozhodnutí, které se týká dítěte. Pracovníci a tlumočníci jsou vázáni povinností zachovávat důvěrnost, přičemž koncepce důvěrnosti a její pravidla by měly být dítěti rovněž vysvětleny. Dítě a poručník/zástupce by měli být informováni o účelu každého pohovoru i o tom, kdo bude mít přístup k jeho přepisu.

Názory dítěte by měly být vyslyšeny a zohledněny, a to s ohledem na jeho věk a vyspělost ⁽⁶³⁾.

Příklady z praxe

V **Norsku** pohovory s dětmi ve věku sedmi let nebo mladšími, pokud dokáží formulovat vlastní názor, mohou probíhat, pokud jsou doprovázeny svými rodiči.

V **Dánsku** je posouzení nejlepšího zájmu dítěte obvykle nedílnou součástí osobního pohovoru (o mezinárodní ochraně). Individuální pohovor o nejlepším zájmu by měl být prováděn pro účely nařízení Dublin III a pro rozhodnutí, zda je dítě považováno za dítě s doprovodem.

Ve **Švédsku** je důraz kladen na skutečnost, že malé dítě s doprovodem má stejné právo, pokud se tak rozhodne, vyjádřit své stanovisko a vlastní názory jako dítě bez doprovodu nebo starší dítě.

Právo dítěte být vyslyšeno by se nemělo omezovat pouze na pohovor. Zodpovědní pracovníci by měli věnovat pozornost názorům, potřebám a stanoviskům dítěte i mimo pohovor.

Zjištění skutečností

Odpovědný pracovník by měl pokud možno aktivně usilovat o získání informací z příslušných zdrojů za účelem vhodného posouzení nejlepšího zájmu dítěte v azylovém řízení. Při náležitém zvážení ochrany osobních údajů a důvěrnosti, a pokud je to v souladu s bezpečností a ochranou dítěte, by měly být kontaktovány osoby, které jsou informovány o situaci dítěte, jako je osobní asistent, poručník/zástupce, stávající opatrovník, učitel, sociální pracovníci v přijímacím středisku atd. Osoby pracující s dětmi si musí zároveň uvědomit, že děti mají právo na soukromí a na vytvoření vztahu důvěry se svým poručníkem, právním zástupcem a jakoukoli jinou osobou prosazující jeho zájmy.

Pokud by byly subjekty znalé situace dítěte požádány o sdílení informací s azylovými orgány za účelem rozhodování o žádosti o azyl, musí se řídit nejlepším zájmem dítěte, protože se jedná o různé procesy s různými cíli.

Odpovědný pracovník by měl zajistit, aby všechny příslušné informace o dítěti byly k dispozici orgánům odpovědným za rozhodování o nejlepším zájmu dítěte v konkrétní situaci. Všechny relevantní faktory by

⁽⁶³⁾ Využití pozitivních zkušeností z oblasti justice, viz zpráva agentury FRA o justici vstřícné k dětem.

měly být řádně analyzovány před vydáním doporučení nebo rozhodnutí. Je důležité vzít v úvahu veškeré kulturní a rodinné zázemí relevantní pro nejlepší zájem dítěte, aniž bychom něco přepokládali o jeho situaci. Dítě a/nebo jeho poručník by měli mít vždy možnost poskytnout další podrobnosti.

Dokumentování nejlepšího zájmu dítěte

Když azylový pracovník začíná pracovat na případu dítěte, je třeba zdokumentovat řadu otázek, které zůstanou relevantní po celou dobu azylového řízení i po něm. Všechny faktory související s nejlepším zájmem dítěte by měly být analyzovány a doloženy pro důsledné průběžné posouzení. Všechny relevantní otázky by měly být zdokumentovány například v obecném systému řízení případů, příslušných databázích, tištěných zprávách ve spisu nebo pomocí elektronických šablon a kontrolních seznamů.

To by mělo zahrnovat informace o rodinné situaci dítěte; o vztahu se současným opatrovníkem, poručníkem/zástupcem nebo pěstounskou rodinou. Pro děti bez doprovodu a děti odloučené od rodiny by měly zahrnovat důvody odloučení od rodiny, umístění rodinných příslušníků, sourozenců nebo příbuzných, úvahy o kontaktování s rodinou, jakož i případné informace související s nařízením Dublin. Musí být jasně uvedeno, jak bylo dosaženo doporučení, je-li zahájení obnovy kontaktů s rodinou považováno za bezpečné pro dítě a rodinu a v nejlepším zájmu dítěte.

Použité informace, stejně jako zjištění a doporučení by měly být zdokumentovány a ohlášeny v souladu s nařízeními o ochraně osobních údajů⁽⁶⁴⁾ za účelem předání a provádění doporučení. Je třeba poznamenat, že odpovědný pracovník by měl posoudit, zda by měly existovat výjimky, pokud jde o právo rodičů na přístup k dokumentům nebo konkrétním informacím týkajícím se jejich dítěte, a to v závislosti na věku dítěte a konkrétní záležitosti, tj. násilí, zneužívání a jiné problémy.

Pokud jde o použitelné záruky, je důležité poukázat na propojení mezi směrnicí o azylovém řízení (v přepracovaném znění) a směrnicí o podmínkách přijímání (v přepracovaném znění). Jedním z aspektů komplexního posouzení nejlepšího zájmu dítěte je to, že při jeho provádění v počáteční fázi jsou shromažďovány a zdokumentovány informace a důkazy o možných otázkách procesních potřeb a potřeb přijímání.

Respektování celistvosti rodiny

Během azylových řízení by mělo být zajištěno dodržování konceptu celistvosti rodiny, pokud obavy o blaho a bezpečí dítěte nenaznačují něco jiného. Dítěti by měla být dána možnost poskytnout dodatečné informace o svém případě, například jakýkoli nový kontakt s rodinnými příslušníky nebo příbuznými nebo blížící se příjezd rodinných příslušníků nebo příbuzných v jiném státě EU+⁽⁶⁵⁾. Tyto informace by měly být náležitě posouzeny. V případech dětí odloučených od rodiny je nutné ověřit a posoudit (rodinné) vazby, aby bylo možné identifikovat potenciální rizika.

Sourozenci mají pokud možno zůstat spolu, přičemž se přihlíží k nejlepšímu zájmu dotčeného dítěte a zejména k jeho věku a míře vyspělosti. Změny místa pobytu dětí bez doprovodu musí být omezeny na minimum.

Posouzení žádosti dítěte

Při posuzování podstaty žádosti o mezinárodní ochranu je třeba věnovat náležitou pozornost zvýšeným rizikovým faktorům, kterým jsou děti vystaveny, a formám pronásledování nebo vážné újmy, jež jsou specifické pro děti⁽⁶⁶⁾ (např. nábor nezletilých do ozbrojených sil, obchodování s dětmi, dětská prostituce a/nebo porušení specifických práv dítěte, škodlivé tradiční praktiky).

⁽⁶⁴⁾ Při plném respektování práv na ochranu soukromí a standardy ochrany osobních údajů a při přísném uplatňování příslušných pravidel pro shromažďování, používání a uchovávání údajů a přístup k nim.

⁽⁶⁵⁾ Viz požadavky na vyhledávání rodinných příslušníků uvedené v čl. 24 odst. 3 směrnice o podmínkách přijímání (v přepracovaném znění).

⁽⁶⁶⁾ UNHCR, Pokyny k mezinárodní ochraně č. 8: Žádosti o azyl dítěte podle čl. 1 odst. A bodu 2 a čl. 1 odst. F Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 nebo Protokolů týkajících se právního postavení uprchlíků z roku 1967, 22. prosince 2009, HCR/GIP/09/08.

Je-li zvažována možnost mezinárodní ochrany (25. a 27. bod odůvodnění a článek 8 kvalifikační směrnice (v přepracovaném znění)), nejlepší zájem dítěte by měl být přímo součástí šetření.

Je důležité vzít v úvahu, že vnímání času u dětí se liší od vnímání u dospělých, pokud jde o zkušenosti z minulosti, proto jejich vyprávění nemusí být dostatečně jasné. To může mít značný dopad na posouzení potřeby mezinárodní ochrany.

Při zkoumání potřeb ochrany dítěte bez doprovodu nebo dítěte odloučeného od rodiny může být nutné věnovat větší váhu určitým objektivním faktorům při posuzování opodstatněných obav z pronásledování a/nebo skutečného rizika vážné újmy. Výhoda pochybností by měla být použita při zkoumání potřeb mezinárodní ochrany dětí bez doprovodu a dětí odloučených od rodiny ⁽⁶⁷⁾.

Doporučení k nejlepšímu zájmu dítěte

Příslušné orgány musí vzít v úvahu informace shromážděné během pohovorů, které byly provedeny s dítětem a dospělými a/nebo rodinnými příslušníky, které jej doprovází, i veškeré relevantní informace ve spisu dítěte.

To, že nejlepší zájem dítěte byl předním hlediskem při jakémkoliv písemném doporučení, by mělo být **vysvětleno** a rovněž **odůvodněno**. U každého doporučení musí být jasně uvedeno, jak se k němu dospělo. Měly by existovat jednoznačné standardní operační postupy týkající se toho, jak mají být doporučení provedena a kým, včetně ustanovení týkajících se hodnocení provedení těchto doporučení, přičemž případné nezbytné změny mohou být následně začleněny do postupu souvisejícího s nejlepším zájmem dítěte. Na vnitrostátní úrovni budou do provádění různých doporučení zapojeny různé subjekty.

Dítě by mělo být informováno o doporučení ohledně nejlepšího zájmu dítěte orgánem ochrany dítěte odděleně od rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu. Dítěti by mělo být dále vysvětleno, co toto doporučení znamená v praxi. Mělo by být možné přezkoumat nebo revidovat doporučení týkající se dětí.

Nápravná opatření

Dítě a poručník/zástupce by měli dostat dostatečné vysvětlení ke všem **rozhodnutím** týkajícím se dítěte, včetně výsledku a **vysvětlení základních důvodů**.

To umožní smysluplné uplatnění práva dítěte na nápravu. Toto právo by mělo být uplatňováno **vis-à-vis tomuto jasnému právnímu odůvodnění**.

Rovný přístup ke spravedlnosti by měl být dále zajištěn tím, že dítěti a/nebo zástupci je umožněn účinný přístup k nápravným opatřením vstřícným k dětem.

(*) Více informací o soudních řízeních vstřícných k dětem naleznete v dokumentu agentury FRA, *Justice vstřícná k dětem – perspektivy a zkušenosti dětí, které se účastní soudních řízení jako oběti, svědci nebo účastníci řízení v devíti členských státech EU*, 2017.

Záruky nejsou zavedeny

Pokud nejsou některé z výše uvedených záruk zavedeny, může být přezkoumání žádosti o mezinárodní ochranu pozastaveno. To by mělo být zváženo v závislosti na povaze chybějící záruky. Nemělo by to mít za následek účelové a zbytečné zdržování řízení. Pokud spadá záruka do odpovědnosti azylového orgánu, odpovědný pracovník by měl případ postoupit interně. Pokud je jiný orgán nebo určená strana odpovědná za zajištění ochrany, azylový orgán bude s touto stranou koordinovat příslušnou činnost, aby zajistil, že chybějící záruka bude zavedena. Předání případu by mělo být náležitě zdokumentováno. Musí být jasně stanoveny role/odpovědnost.

(67) Program Děti odloučené od rodiny v Evropě, *Prohlášení o správné praxi*, 2010, s. 36.

3. Uplatnění nejlepšího zájmu dítěte v praxi

3.1 Spolupráce se službami ochrany dítěte

Spolupráce se službami ochrany dítěte je v průběhu celého procesu nezbytná. Orgány ochrany dítěte musí informovat azylové orgány, pokud se dítě nachází v situaci, kdy mu hrozí újma. Obecně platí, že v zemích EU+ nemají azylové orgány automaticky přístup k posouzení nejlepšího zájmu provedeného orgány ochrany dítěte. Z důvodů zachování důvěrnosti a kvůli přísným předpisům týkajícím se ochrany osobních údajů nemusí orgány ochrany dítěte a azylové orgány sdílet data nebo informace. V některých případech nemusí vnitrostátní azylové orgány ani vědět, zda jsou orgány ochrany dítěte zapojeny do případu dítěte, a naopak.

Je třeba zajistit, aby systémy mezinárodní ochrany komunikovaly s vnitrostátními systémy ochrany dítěte / mechanismy předávání a byly s nimi propojeny. Koordinované protokoly a standardní operační postupy by měly být navrženy za účasti vládních i nevládních subjektů, institucí a poskytovatelů služeb v oblasti ochrany dítěte, aby bylo toto propojení efektivnější. U dětských žadatelů o azyl je zapojení služeb ochrany dítěte do mechanismů předávání omezeno a mělo by být posíleno a zajištěno. Všechny příslušné zúčastněné strany na centrální a místní úrovni by se měly alespoň setkávat v pravidelných intervalech v případě, že neexistuje systém pro sdílení informací. V jednotlivých případech by mělo být jasné, který orgán je zodpovědný za jmenování poručníka/opatrovníka, poskytování poradenství, za blaho a právní postavení dítěte, neboť mohou existovat mezery v ochraně kvůli tomu, že různé orgány věří, že jiné orgány jsou odpovědné za určité aspekty případu dítěte.

Doporučuje se, aby za účelem zajištění uplatňování záruk uvedených v oddíle 3 azylový orgán koordinoval svou činnost a spolupracoval s orgány ochrany dítěte / poručníky / jinými příslušnými institucemi tak, aby zajistil, že požadované informace budou sdíleny a budou dostupné a budou použity ve prospěch každého jednotlivého dítěte. To by mělo být provedeno s ohledem na ochranu/důvěrnost osobních údajů. Dítě by mělo se sdílením informací souhlasit.

Zajištění přístupu k dalším právům

Příslušné orgány (přijímací orgány, příslušná ministerstva, orgány ochrany dítěte) v každém státě EU+ by měly dále zajistit, aby dítě mělo přístup ke **školní docházce a vzdělávání** podle článku 14 směrnice o podmínkách přijímání (jakož i článku 28 Úmluvy o právech dítěte), přístup ke **zdravotní péči** podle článku 19 směrnice o podmínkách přijímání (jakož i článku 24 Úmluvy o právech dítěte) a **řádnému ubytování**.

3.2 Zavedení procesních záruk

Připomínáme, že státy EU+ mají různé pořadí kroků. Níže uvedená tabulka nenaznačuje postup, ale spíše metodu. Popisuje, jak ověřit, zda jsou příslušné záruky pro účely nejlepšího zájmu dítěte zavedeny, a co by měli odpovědní pracovníci učinit, aby záruky zavedeny byly. Kontrolní seznam je třeba začít používat v rané fázi azylového řízení.

Na kontrolním seznamu mohou pracovat společně různé subjekty a brát ho jako živý dokument, který budou používat příslušné orgány, které zodpovídají za konkrétní činnosti. Například „Dítě má přístup k právní pomoci“ — toto tvrzení může potvrdit právní zástupce dítěte, přičemž lze zahrnout informace o schůzkách právního zástupce s dítětem, na nichž bylo dítěti poskytnuto právní poradenství.

Procesní záruky	Související opatření azylového orgánu
Bezpečnost dítěte je zajištěna v průběhu celého procesu.	Zkontrolovat a potvrdit, že se dítě nepotýká s akutními zdravotními potížemi ani nečelí vážnému ohrožení bezpečnosti a tělesné integrity v průběhu azylového řízení / v místě bydliště, včetně jakékoli formy násilí, zanedbávání a vykořisťování.
Dítě má přístup k postupům vstřícným k dětem, které provádějí kvalifikovaní a vyškolení odborníci.	Zkontrolovat a potvrdit, že na pohovorech s dítětem se podílejí a jeho případ řeší pouze kvalifikovaní a náležitě vyškolení pracovníci.
Šetření bylo upřednostněno.	Podívat se na časový průběh případu a spisu dítěte a ujistit se, že daný případ byl řádně upřednostněn, dítě bylo vyňato z řízení na hranicích a zrychleného řízení a byl mu poskytnut příslušný a odpovídající čas na odpočinek a zotavení.
Dítě má přístup ke kvalifikovanému, nezávislému poručníkovi/zástupci.	Zkontrolovat, kdy byl dítěti určen poručník/zástupce a zda se tento poručník/zástupce zapojil do všech fází procesu týkajícího se dítěte, včetně toho, zda byl přítomen u pohovoru. Správnou praxí je zavést systém dohledu nad prací poručníka/zástupce.
Dítě má přístup k právní pomoci / právnímu poradenství.	Zkontrolovat a potvrdit, že dítě mělo a stále má včasný přístup k právní pomoci a právnímu poradenství. Načasování je v tomto případě důležité, tj. časná právní poradenství, přítomnost během pohovoru, jakož i poradenství ve fázi odvolání.
Dítě má v průběhu celého procesu přístup k tlumočení.	Zkontrolovat a potvrdit, že dítě má přístup k tlumočení v jazyce, kterému rozumí. Tlumočnick by měl být vyškolen v tlumočení dětem a používat jazyk srozumitelný dětem. Není-li tlumočnick speciálně vyškolen pro práci s dětmi, je třeba zajistit dostatečnou přípravu, aby tlumočnick pochopil typ jazyka, který bude používán, typ otázek i potřebu používat jednoduchý jazyk. Dítě má možnost stěžovat si na problémy týkající se kvality nebo neutrality tlumočení a překladů. Problémy s tlumočením jsou evidovány a sledovány. Zkontrolovat a potvrdit, jak byla zajištěna komunikace před pohovorem a zda je způsob vedení pohovoru přiměřený.
Dítě chápe azylové řízení a bylo o něm dostatečně a včas informováno, a to způsobem odpovídajícím jeho věku a v jazyce, jemuž rozumí.	Zkontrolovat a potvrdit, že dítě obdrželo informace o azylovém řízení způsobem vstřícným k dětem a že informace byly poskytnuty způsobem odpovídajícím jeho pohlaví a kulturnímu prostředí. Bylo zkontrolováno, že dítě tyto informace pochopilo. Bylo zkontrolováno, zda způsob vysvětlení je možné považovat za vhodný a vstřícný k dětem. Dítě dostalo příležitost klást otázky. Dítě bylo vyzváno, aby vysvětlilo, jak informacím porozumělo, a aby je podle potřeby potvrdilo, opravilo nebo doplnilo.
Názory dítěte byly vyslyšeny a byly zohledněny s ohledem na jeho věk a vyspělost.	Zkontrolovat a potvrdit, že každý pohovor s dítětem zahrnoval otázky o tom, co dítě cítí a co si myslí o své situaci a o tématech probíraných v rámci pohovoru. Vyspělost dítěte a podpora, kterou může mít nebo potřebovat k vyjádření svých názorů, by měla být prozkoumána a zdokumentována. Názory/přání dítěte, zda chce zůstat v dané zemi, přestěhovat se do jiné země atd., a jeho důvody by měly být vyslyšeny.
Zvláštní potřeby a zranitelnost dítěte byly identifikovány a zohledněny.	Zkontrolovat a potvrdit, že bylo provedeno posouzení zvláštních potřeb a během jakéhokoli pohovoru s dítětem byly položeny příslušné otázky tak, aby byly identifikovány a řešeny případné zvláštní potřeby, zranitelnost či rizika, včetně zneužití. To by mohlo mimo jiné zahrnovat například otázky na zážitky dítěte doma, během cesty nebo v táboře, na zdravotní aspekty, vztahy s jeho rodinou a/nebo opatrovníkem.
V případě dětí odloučených od rodiny: byla potvrzena rodinná vazba s opatrovníkem (pokud je to vhodné).	Zkontrolovat a potvrdit, že rodinná vazba byla ověřena a potvrzena prostřednictvím dokumentace a/nebo relevantních otázek během pohovoru nebo jiných použitelných metod v souladu s nejlepším zájmem dítěte a že zjištění byla zdokumentována. Mohou existovat případy, kdy je v nejlepším zájmu dítěte odloučeného od rodiny, aby nebylo svěřeno příbuzné dospělé osobě. V takových případech zajistit, aby dítě nebylo svěřeno příbuzné dospělé osobě, pokud to není v jeho nejlepším zájmu.

Procesní záruky	Související opatření azylového orgánu
K žádosti o mezinárodní ochranu se přistupuje s ohledem na nejlepší zájem dítěte.	Zohlednit dopad věku a potenciálního traumatu a/nebo psychického stavu na paměť a schopnost poskytnout úplné a souvislé informace, a tudíž i na posouzení důvěryhodnosti během šetření.
Informace, které mají být shromážděny a zdokumentovány ⁽⁶⁸⁾	
Osobní údaje a příslušné informace byly shromážděny.	Ujistit se, že byly shromážděny osobní údaje dítěte, včetně otázek ohledně jeho totožnosti a zdraví, a to způsobem, který není dotěrný a je vstřícný k dětem. Upozorňujeme, že platí přísná pravidla pro ochranu osobních údajů. Zdokumentovat úroveň vzdělání dítěte a jeho zájem pokračovat ve vzdělávání ⁽⁶⁹⁾ . Zdokumentovat jakékoli další informace, které mohou být užitečné při posuzování nejlepšího zájmu dítěte.
V případě dětí bez doprovodu: byly shromážděny informace o rodině.	Zkontrolovat a potvrdit, že byly vyžádány a shromážděny informace o pobytu rodinných příslušníků a příbuzných i rodinná historie.
V případě dětí bez doprovodu a dětí odloučených od rodiny: poslední známý kontakt s rodinnými příslušníky, kontaktní údaje a důvody pro odloučení od rodiny	Zkontrolovat a potvrdit, že byly vyžádány a shromážděny informace o posledním známém kontaktu s rodinnými příslušníky a kontaktní údaje a důvody pro odloučení od rodiny. Zkontrolovat a potvrdit, že byly vyžádány a zaznamenány informace o tom, jak se dítě odloučilo od rodiny, včetně plánů rodinných příslušníků odjet do Evropy a jejich zamýšleného cíle. Rodinní příslušníci již mohou pobývat v jiné zemi EU.
Případné vyhledávání rodinných příslušníků bylo zahájeno co nejdříve.	Zkontrolovat a potvrdit, že bylo posouzeno, zda je vyhledávání rodinných příslušníků v nejlepší zájmu dítěte a bezpečné pro dítě a dotčené rodinné příslušníky, a pokud ano, zkontrolovat a potvrdit, že hledání bylo zahájeno orgánem zodpovědným za vyhledávání rodinných příslušníků.
Zvážit obnovení kontaktu s rodinou a/nebo sloučení rodiny	Potvrdit nebo posoudit, zda je v nejlepší zájmu dítěte, aby po vyhledání rodinných příslušníků následovalo obnovení kontaktu a/nebo sloučení rodiny.
Určení věku bylo provedeno způsobem bezpečným pro dítě a pouze, pokud to bylo nutné.	Pokud bylo určení věku doporučeno, zkontrolovat a potvrdit, zda určení věku je v nejlepší zájmu dítěte a zda je formálně odůvodněno. Mělo by být jasně uvedeno, proč je požadováno, a jaké metody jsou v nejlepší zájmu dítěte, pokud jde o jeho zdraví a důstojnost. To bude záviset na konkrétní situaci dítěte a bude souviset s identifikovanými zvláštními potřebami dítěte a/nebo s konkrétními procesními požadavky. Zajištění péče také má svoji roli ⁽⁷⁰⁾ . Pokud určení věku již bylo provedeno, zkontrolovat a potvrdit, že je/bylo provedeno multidisciplinárním způsobem a co nejméně narušujícím způsobem a že byl v celém rozsahu zvažován nejlepší zájem dítěte. Veškeré údaje shromážděné během určení věku by měly být zahrnuty do spisu a měly by být náležitě zohledněny.
Informace o sociální síti dítěte byly shromážděny.	V zájmu zajištění bezpečnosti dítěte zkontrolovat, zda byly shromážděny údaje o kontaktech dítěte, včetně sociálních sítí a vazeb na společnost v zemi azylu.
Odborné podklady (zprávy atd.) byly shromážděny.	Zajistit, že byly podle potřeby zahrnuty odborné zprávy (lékařské zprávy, zprávy o zranitelnosti, policejní zprávy atd.). Zkontrolovat a potvrdit, že, jsou-li k dispozici, byly řádně zvaženy důkazy týkající se traumatu a/nebo psychického stavu, např. posttraumatické stresové poruchy.

⁽⁶⁸⁾ Uveďte, co bude ve spisu v tištěné podobě / elektronickém spisu ještě před osobním pohovorem.

⁽⁶⁹⁾ Informace budou sdíleny s opatrovníkem/poručníkem/zástupcem pro účely vzdělávání.

⁽⁷⁰⁾ Další informace viz EASO, *Praktická příručka k určování věku*, 2018.

Procesní záruky	Související opatření azylového orgánu
Specifické obavy (tj. zneužívání, obchodování s lidmi) byly identifikovány a zdokumentovány.	Zajistit, že zjištěné obavy (včetně zneužití, traumatu, násilí, zvláštních potřeb/zranitelnosti, zdravotních problémů atd.) byly shromážděny, zdokumentovány a sděleny jiným odpovědným vnitrostátním orgánům, které chrání práva dítěte. To zahrnuje obavy nebo náznaky, že dítě je vystaveno vysokému riziku obchodování s lidmi nebo je jeho obětí, že dítě v minulosti zažilo zneužívání, zanedbávání nebo násilí, a také známé místo pobytu pachatelů. Uvést zdravotní problémy vyžadující zvláštní lékařskou péči, psychosociální péči nebo péči v oblasti duševního zdraví.
Výsledek byl zdokumentován, odůvodněn a doručen.	Zajistit, že dítě dostalo písemné a odůvodněné rozhodnutí o azylu (které mimo jiné vysvětluje, jak byl nejlepší zájem dítěte zohledněn jako přední hledisko), které bylo vysvětleno ústně způsobem odpovídajícím věku dítěte a v jazyce, jemuž dítě rozumí.

3.3 Individuální situace dítěte

Situace dítěte by měla být posuzována individuálně, přičemž by se mělo přihlídnout ke specifickým okolnostem dotčeného dítěte. Takové okolnosti zahrnují (mimo jiné) faktory, jako je kulturní prostředí a zkušenosti dítěte, jeho věk a vyspělost, pohlaví, genderová identita a/nebo sexuální orientace, úroveň vzdělání a jakákoli možná zranitelnost, včetně fyzických a psychologických zdravotních problémů a traumat⁽⁷¹⁾. Jakákoli stávající zpráva týkající se dítěte, jako jsou lékařské zprávy, posouzení zranitelnosti nebo jiné dokumenty, které jsou k dispozici kdykoli během procesu, by měly být zdokumentovány a řádně zohledněny.

3.4 Možná zvýšená rizika a zranitelnost

Je důležité prozkoumat a posoudit potenciální rizika, včetně skrytých rizik, kterým může dítě čelit. Tato rizika by měla být zaznamenána s uvedením konkrétních obav, které byly zjištěny. Mezi příklady patří situace, kdy dítě:

- čelilo nebo pravděpodobně čelí zneužívání nebo násilí,
- je obětí obchodování s lidmi,
- má zvláštní potřeby – zdravotní nebo psychologické – nebo jiné zranitelné stránky,
- není schopné cestovat,
- plánuje utéci nebo uprchnout,
- veškeré další obavy vznesené dítětem nebo jinou osobou nebo zaznamenané/zdokumentované během pohovorů nebo odborných zpráv.

Tato rizika by měla být jednoznačně definována a orgány ochrany dítěte by měly naplánovat, jak řešit obavy pomocí krátkodobých i dlouhodobých řešení. Jsou-li nějaké zranitelné stránky nebo rizika dítěte identifikovány, musí o nich být informován poručník/zástupce.

Pokud byla zjištěna rizika nebo zranitelná místa, je třeba posoudit, zda dítě potřebuje zvláštní procesní záruky a zda by mělo být předáno k podpoře a/nebo dalšímu posouzení v rámci azylového orgánu nebo jinému poskytovateli služeb nebo orgánu, jako je přijímací orgán nebo orgán ochrany dítěte, aby byla zajištěna **bezpečnost a blaho dítěte**. Takové předání může být provedeno za účelem odborné konzultace nebo právního poradenství. Příkladem je odkázání dětských obětí obchodování s lidmi na příslušné mechanismy předávání, které zajišťují komunikaci systémů mezinárodní ochrany a systémů boje proti obchodování s lidmi.

Pokud jde o zvláštní potřeby, mělo by odkázání na pomoc být provedeno podle potřeby, například na lékařskou nebo psychologickou péči a podporu nebo hmotnou pomoc, např. pro děti se zdravotním

⁽⁷¹⁾ Viz faktory nejlepšího zájmu, které se musí zohlednit, jak je stanovil výbor CRC, *obecný komentář č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska* (čl. 3 odst. 1), 29. května 2013, CRC /C/GC/14, od s. 13.

postižením. Neměly by být zahrnuty žádné závěry týkající se zdravotní diagnózy dítěte nebo žadatelů, kteří jej doprovázejí, pokud není přiložena lékařská zpráva.

Další odborné (lékařské, právní) posouzení může být zapotřebí k zajištění provádění zvláštních procesních záruk v průběhu azylových řízení. Například odborné posouzení násilí/zneužívání by mohlo podpořit poskytnutí zvláštní pomoci při řešení traumatu způsobeného tímto násilím. To může zahrnovat například žádost o pomoc lékařů nebo jiných odborníků. K tomu může být vyžadován souhlas dítěte a/ nebo jeho poručníka/zástupce. Jakékoli přijaté kroky by měly zaručovat, že bylo v nejlepším zájmu dítěte je přijmout a že azylové řízení se zbytečně neprodlouží.

3.5 Jiné procesní cesty

Nejlepší zájem dítěte by měl být posouzen, pokud mají být použity jiné postupy na případ dítěte. V případě potřeby by měla být navázána spolupráce s dalšími příslušnými orgány.

Nařízení Dublin

Nařízení Dublin III stanoví záruky pro děti bez doprovodu při posuzování, zda by přesun do jiného členského státu byl v nejlepším zájmu dítěte. Posouzení nejlepšího zájmu pro účely nařízení Dublin III by mělo zahrnovat všechny důležité faktory nejlepšího zájmu dítěte, přičemž váha připisovaná jednotlivým faktorům závisí na jejich vzájemném vztahu. V čl. 6 odst. 3 nařízení Dublin III je uvedeno — ačkoliv se nejedná o vyčerpávající seznam — že zohledněny by měly být tyto faktory: možnost opětovného sloučení rodiny, blaho a sociální rozvoj dítěte, hledisko bezpečnosti a ochrany, zejména pokud existuje riziko, že se dítě stane obětí obchodování s lidmi, a také názory dítěte s přihlédnutím k jeho věku a vyspělosti, včetně původního prostředí dítěte.

Nejlepší zájem musí být předním hlediskem ve všech krocích v rámci nařízení Dublin III.

Zrychlené řízení a řízení na hranicích

Navíc by nejlepší zájem dítěte měl být předním hlediskem při rozhodování podle druhého pododstavce čl. 24 odst. 3 směrnice o azylovém řízení (v přepracovaném znění). Azylové orgány nepoužijí nebo přestanou používat zrychlené řízení nebo řízení na hranicích, pokud v rámci těchto řízení nelze poskytnout náležitou podporu žadatelům, kteří potřebují zvláštní procesní záruky (například děti bez doprovodu nebo děti odloučené od rodiny).

Navíc podle čl. 25 odst. 6 písm. b) směrnice o azylovém řízení (v přepracovaném znění), zrychlené řízení nebo řízení na hranicích **lze použít** pro děti bez doprovodu, **pouze pokud**:

- žadatel přichází z bezpečné země původu,
- žadatel podal následnou žádost (která není přípustná),
- žadatel může představovat hrozbu pro národní bezpečnost nebo veřejný pořádek,
- existují oprávněné důvody považovat zemi za „bezpečnou třetí zemi“ (pouze řízení na hranicích),
- žadatel předložil falešné doklady (pouze řízení na hranicích),
- žadatel úmyslně zničil doklady totožnosti nebo cestovní doklady nebo se těchto dokladů zbavil (pouze řízení na hranicích).

Poslední dva důvody jsou použitelné pouze v individuálních případech, kdy existují závažné důvody se domnívat, že se žadatel pokouší utajit relevantní faktory, které by pravděpodobně vedly k zamítavému rozhodnutí, za předpokladu, že bylo v plné míře umožněno prokázání oprávněného důvodu.

Při zavádění koncepce bezpečné země původu a bezpečné třetí země musí členské státy vzít v úvahu individuální/zvláštní okolnosti, které zahrnují případné vynětí dětí bez doprovodu z jejího použití. Účelem řízení na hranicích a zrychlených řízení není sloužit nejlepšímu zájmu dítěte. V rámci řízení na

hranicích i zrychleného řízení jsou omezeny možnosti získání odpovídajících informací a poradenství i čas na přípravu případu dítěte.

Mnohé děti jsou nuceny předložit falešné doklady nebo zničit své doklady, protože se obávají negativních důsledků, nebo je k tomu nutí převaděči nebo jiní dospělí. Nebudou-li vykládána v souladu s nejlepším zájmem dítěte, mohla by tato původní kritéria vést k tomu, že zranitelné děti, děti bez doprovodu nebo děti odloučené od rodiny budou směřovány do řízení, v rámci kterých bude omezeno jejich právo na informace, poradenství a čas na přípravu jejich případu, což případně může ohrozit jejich ochranu.

Jiné procesní cesty

V situacích, kdy by jiné procesní cesty a právní postavení, nad rámec žádosti o mezinárodní ochranu, mohly být v nejlepším zájmu dítěte, měla by být doporučena vhodná řešení ve spolupráci s příslušnými orgány a za účasti poručníka/zástupce dítěte podle vnitrostátních právních předpisů a praxe. Taková řešení mohou zahrnovat například předání dítěte na řízení specifická např. pro oběti obchodování s lidmi nebo osoby bez státní příslušnosti nebo projednání více než jedné právní cesty současně.

3.6 Jmenování dospělého příbuzného / doprovázejícího dospělého jako opatrovníka/poručníka

Opatrovník/poručník **dítěte odloučeného od rodiny** ⁽⁷²⁾ hraje důležitou roli při podpoře nejlepšího zájmu v řízení dítěte. V rámci vyslechnutí názorů dítěte na určitou záležitost se doporučuje vyslechnout si také názory doprovázejícího dospělého, zejména v případech, kdy byl jmenován jako opatrovník/poručník.

Nezávislému poručníkovi dítěte bez doprovodu jmenovanému příslušným vnitrostátním orgánem nebo soudem by měly být poskytnuty i jiné způsoby, jak vyjádřit své názory na nejlepší zájem dítěte.

Vztah dítěte odloučeného od rodiny s opatrovníkem/poručníkem musí být také posuzován v rámci vyvážení faktorů nejlepšího zájmu. Vyvážení faktorů nejlepšího zájmu se týká hlavně dětí odloučených od rodiny, kdy doprovázející dospělý je jejich příbuzný a může být jmenován jako opatrovník/poručník. Musí být proveden pohovor s příbuzným nebo doprovázejícím dospělým, aby byly vyjasněny záležitosti týkající se poručnictví a/nebo zajištění péče. Vztah mezi dospělým příbuzným nebo doprovázejícím dospělým a dítětem by měl být také posouzen před jmenováním opatrovníka/poručníka. Orgány ochrany dítěte by měly rovněž posoudit vztahy mezi dítětem a rodinnými příslušníky opatrovníka. Výsledek tohoto posouzení je třeba zohlednit.

Jakékoli obavy související s péčí/zastupováním by měly být přezkoumány dříve, než bude formulováno doporučení ohledně nejlepšího zájmu dítěte. V případě obav týkajících se vztahu by mělo být zváženo, zda je přítomnost opatrovníka/poručníka během osobního pohovoru s dítětem zapotřebí, nebo zda by měl být namísto toho přítomen například právní zástupce. Pokud se odpovědný pracovník dozví, že o dítě není náležitě pečováno nebo že čelí potížím se stávajícím opatrovníkem, měl by na tyto záležitosti upozornit a ohlásit je příslušným orgánům, včetně orgánů ochrany dítěte.

⁽⁷²⁾ Fyzická osoba z blízkého okolí dítěte / příbuzný.

4. Ukazatele zranitelnosti a rizik pro děti

Děti, které žádají o mezinárodní ochranu, jsou v obzvláště zranitelné situaci. Je velmi důležité, aby odpovědní pracovníci dokázali identifikovat všechny ukazatele dalších zranitelných stránek a zvláštních potřeb a byli připraveni na ně reagovat. Může se mimo jiné jednat o dítě, které je obětí obchodování s lidmi nebo mu toto hrozí nebo bylo vystaveno jiným závažným formám psychického, fyzického nebo sexuálního a genderově podmíněného násilí, včetně mrzačení ženských pohlavních orgánů / ženské obřízky, nuceného sňatku a sňatku v raném věku, fyzické a psychické újmy a jiných forem zneužívání nebo vykořisťování dětí, může se jednat o dětskou hlavu rodiny, dítě bez státní příslušnosti, dospívajícího rodiče, dítě, které je členem ozbrojené skupiny, dítě trpící vážnou nemocí, dítě s problémy s duševním zdravím atd.

Mezi faktory, které uvádějí děti do situace zvýšeného rizika, mohou patřit jak rizika v širším ochranném prostředí, tak rizika vyplývající z individuálních okolností, s přihlédnutím ke kumulativním účinkům vystavení několika rizikovým faktorům [...] ⁽⁷³⁾.

Pokud je takové riziko zjištěno, je velmi důležité, aby orgán, který zpracovává žádost o mezinárodní ochranu, předal dítě specializované instituci/organizaci pro příslušná opatření a podporu, a to zejména tehdy, pokud tak neučinil zástupce/poručník. Azylový orgán je odpovědný za identifikaci ohroženého dítěte ve spolupráci s orgány ochrany dítěte, ale také za zajištění účasti specialisty. Azylové orgány by měly samostatně zkoumat ukazatele rizik a zkušenosti dětí jako prvky, které přispívají k podstatě žádosti o azyl (např. pronásledování dětí, viz výše oddíl Posouzení žádosti dítěte).

Poznámka: Děti, které se ztratí, jsou zranitelnější. Je třeba posoudit riziko, že by dítě z jakéhokoli důvodu zmizelo/ztratilo se z ubytování, včetně pokusu o překročení hranice do jiného státu EU+. Toto riziko lze zmírnit řádným informováním dítěte o azylových řízeních a předpokládaných lhůtách, pravidelným poskytováním dítěti jasných, srozumitelných informací odpovídajících jeho věku, konkrétně o důsledcích a rizicích nelegálního pokusu o cestu do jiného státu EU+, ať už jeho samotného, nebo za pomoci zločineckých sítí nebo převaděčů. Upřednostnění případu je dalším způsobem zmírnění tohoto rizika.

Děti doprovázené rodiči

V azylových řízeních jsou děti bez doprovodu a děti odloučené od rodiny snadno identifikovatelné jako ohrožené, ale mohou být ohroženy i děti, které doprovázejí jejich rodiče. Tato rizika mohou být snadno bagatelizována nebo přehlížena. Potřeby dítěte by měly být řešeny nezávisle na tom, zda je dítě registrováno jako závislé na rodičích. V případech, kdy zájmy dítěte a zájmy rodiče jsou v rozporu, se některé z dříve popsanych záruk, jako je přístup k nezávislému poručníkovi (v záležitostech opatrovnictví), právnímu poradenství a právnímu poradci, stávají obzvláště relevantními pro dítě s doprovodem. Vnitrostátní azylový orgán společně s orgány ochrany dítěte by musel posoudit, zda by dítě nemělo být vyslechnuto za přítomnosti právního poradce namísto svých rodičů, zda by rodiče měli mít přístup ke spisu svého dítěte, ve kterém jsou zahrnuty důvěrné informace, a zda jsou zapotřebí samostatná rozhodnutí o žádostech o mezinárodní ochranu pro dítě a jeho rodiče. Je nesmírně důležité, aby výroky dítěte nebyly použity proti němu při zkoumání jeho žádosti o mezinárodní ochranu nebo při posuzování případu jeho rodičů. Dítě by o tom mělo být informováno a ujištěno během pohovoru. Je třeba dbát na to, aby výroky dítěte nebyly použity proti rodičům.

Příklad z praxe

Dánsko doporučuje, aby azylové orgány byly velmi opatrné při používání výroků dítěte v případě rodičů, pokud to bude mít negativní dopad na jejich případ, zvláště pokud riskují uvedení dítěte do situace, kdy může být vystaveno represím ze strany rodičů.

Dánské orgány se však domnívají, že vlastní výroky dítěte mohou být použity v jeho vlastním případě v závislosti na jeho věku a vyspělosti a na okolnostech, za kterých jsou výroky učiněny.

⁽⁷³⁾ UNHCR, *Závěr o ohrožených dětech č. 107*, A/AC.96/10485, říjen 2007.

Celkově by měl vnitrostátní azylový orgán zajistit, aby vždy, když řeší takový případ, nebylo dítě vystaveno situaci, která by mu mohla způsobit újmu. V závislosti na okolnostech nelze rodičům poskytnout důvěrné informace bez souhlasu dítěte. Kdykoli jsou zaznamenány příznaky zneužívání, zanedbávání a/nebo vykořisťování, odpovědný pracovník by měl zajistit, aby příslušné orgány byly náležitě informovány a aby dítěti byla poskytnuta pomoc a péče.

Děti odloučené od rodiny

Děti odloučené od rodiny jsou ohroženy různými riziky, která ovlivňují jejich život, přežití a vývoj, a musí být přijata opatření k jejich ochraně před těmito riziky⁽⁷⁴⁾.

Děti odloučené od rodiny mohou čelit zvláštním rizikům, která vedou k tomu, že se stanou oběťmi zneužívání ze strany doprovázejícího dospělého nebo jiných osob. Tak je tomu zejména v případech, kdy dospělý není v podstatě schopen pečovat o dítě nebo může dítě zneužít či zanedbávat. Je zvláště důležité ověřit spojení a vazby mezi dítětem a dospělým, aby bylo zajištěno, že jejich vztah je v nejlepším zájmu dítěte. Je třeba pečlivě posoudit možné důsledky situací obchodování s lidmi a/nebo převaděčství na nejlepší zájem dítěte. Současně však může dítěti ublížit, pokud mu nebude povolen kontakt s doprovázející dospělou osobou, která může být jedinou osobou, které dítě věří v situaci vysídlení. Proto musí být všechny relevantní faktory pečlivě zváženy v souladu s nejlepším zájmem dítěte. U dětských obětí obchodování s lidmi může být odloučení od rodičů buď výsledkem obchodování s lidmi, nebo rizikovým faktorem pro možné obchodování s lidmi⁽⁷⁵⁾. To je důležité ve vztahu k hlediskům bezpečnosti a ochrany, pokud existuje riziko, že by se dítě mohlo stát obětí obchodování s lidmi.

Ženaté/vdané děti

K dětskému sňatku dochází, pokud je jeden nebo oba manželé mladší 18 let. Přestože tento jev se může týkat jak dívek, tak chlapců, dívky mohou trpět nejnegativnějšími důsledky. Ženaté/vdané dítě může mít mnohem staršího partnera. V takových případech jsou dívky obecně zranitelnější. Vdané dívky často otěhotní jako mladistvé a riskují tak, že při těhotenství a porodu budou mít nebezpečné komplikace. Vdané dívky a ženatí chlapci mohou být vystaveni sexuální přenosným nemocem, včetně HIV, a mohou zažívat partnerské násilí.

Výbor CRC doporučuje stanovit minimální věk pro uzavření sňatku se souhlasem rodičů a bez jejich souhlasu na 18 let, a to jak pro dívky, tak pro chlapce⁽⁷⁶⁾.

Rada Evropy vyzývá členské státy, aby „stanovily nebo zvýšily na 18 let minimální zákonný věk pro uzavření sňatku pro ženy a muže“ a dále je vyzývá, aby „se zdržely uznávání nucených a dětských sňatků uzavřených v zahraničí, s výjimkou případů, kdy by takové uznání bylo v nejlepším zájmu oběti, pokud jde o účinky sňatku, zejména za účelem zajištění práv, která by nemohla být uplatněna jinak“⁽⁷⁷⁾.

Ženaté/vdané děti by měly mít nárok na práva a zvláštní procesní záruky v rámci *acquis* EU v oblasti azylu. Podle mapování provedeného agenturou FRA ve všech členských státech se minimální věk požadovaný pro uzavření sňatku shoduje s plnoletostí a je stanoven na 18 let — s výjimkou **Skotska**, kde věk pro uzavření sňatku je 16 let, což je také věk plnoletosti. Většina vnitrostátních právních předpisů stanovuje možnost uzavřít sňatek před dosažením plnoletosti se souhlasem rodičů a/nebo soudního či správního orgánu. Pouze v **Dánsku**, **Německu**, **Nizozemsku** a **Švédsku** (a také v **Polsku**, ale jen pokud jde o muže) neexistuje žádná možnost uzavřít sňatek před dovršením věku 18 let⁽⁷⁸⁾. Podle odpovědí na dotazník

⁽⁷⁴⁾ Výbor CRC, *obecný komentář č. 6 (2005): Zacházení s dětmi bez doprovodu a dětmi odloučenými od rodiny mimo jejich zemi původu*, 1. září 2005, CRC/GC/2005/6, odst. 23–24.

⁽⁷⁵⁾ FRA, *Příručka k poručeným systémům pro děti bez rodičovské péče v Evropské unii — se zvláštním zaměřením na jejich roli v reakci na obchodování s dětmi*, říjen 2015.

⁽⁷⁶⁾ Výbor CRC, *obecný komentář č. 4 (2003) Zdraví a rozvoj dospívajících v kontextu Úmluvy o právech dítěte*, 1. července 2003, CRC/GC/2003/4.

⁽⁷⁷⁾ Parlamentní shromáždění Rady Evropy, *usnesení č. 1468 (2005) o nucených a dětských sňatcích*, 5. října 2005.

⁽⁷⁸⁾ FRA, *Mapování požadavků na minimální věk s ohledem na práva dítěte v EU: sňatek se souhlasem veřejného orgánu a/nebo veřejného činitele*, 2017.

úřadu EASO z roku 2017 ⁽⁷⁹⁾ se ženaté/vdané děti považují za děti bez doprovodu v **Belgii, Finsku, na Kypru, v Litvě, Německu, Nizozemsku, Norsku, Polsku, Rakousku, Řecku, Slovensku, Švýcarsku a Švédsku**. V **Estonsku, Slovinsku a Španělsku** to platí, pokud jsou mladší 15, respektive 16 let.

Definice dítěte bez doprovodu v *acquis* v oblasti azylu výslovně nevylučuje ženaté/vdané děti ⁽⁸⁰⁾. Pokud tedy právo nebo praxe dotčeného členského státu EU+ neuznává daný sňatek, mělo by být ženaté/vdané dítě považováno za dítě bez doprovodu a měly by mu být přiznány zvláštní procesní záruky pro děti bez doprovodu podle směrnice o azylovém řízení (v přepracovaném znění) nebo děti s doprovodem, pokud dítě doprovází rodiče / poručník či opatrovník. V členských státech, kde je používán věk způsobilosti stejný jako v zemi původu, ale nikoli v daném členském státě, by měly být zavedeny zvláštní záruky.

Ve věkové kategorii od 15 do 18 let se právní předpisy a/nebo praxe členských států liší, pokud jde o uznání dospělého manžela / dospělé manželky za osobu, která je odpovědná za nezletilého manžela / nezletilou manželku. Ve většině členských států nejsou dětské sňatky povoleny/uznávány zákonem / v praxi. Pokud nezletilý partner cestuje pouze s dospělým partnerem a není doprovázen rodiči/poručníkem, mělo by být toto ženaté/vdané dítě považováno za dítě „bez doprovodu“.

V rámci zohledňování nejlepšího zájmu ⁽⁸¹⁾ ženatého/vdaného dítěte v azylových řízeních je třeba pečlivě zvážit vztah mezi dítětem a jeho manželem/manželkou, včetně vyslechnutí dítěte o povaze manželství i o tom, jak si přeje pokračovat, zda chce zůstat s manželem/manželkou, nebo zda chce být odloučeno od rodiny.

Vzhledem k tomu, že dítě nemůže vyslovit souhlas s uzavřením sňatku, je třeba posoudit, zda je pro něj prospěšné zůstat s dospělým partnerem. Posouzení provede sociální pracovník a/nebo orgány ochrany dítěte, přičemž zohlední ochranu dítěte a zahrne všechny faktory nejlepšího zájmu dítěte – mimo jiné hlediska bezpečnosti a ochrany.

Je důležité zvážit, zda má manželský pár děti, a pokud ano, také právo na celistvost rodiny a zda neexistují další obavy o ochranu jejich dětí. Nejlepší zájem vlastních dětí ženatého/vdaného dítěte musí být také posouzen samostatně.

Jakmile je zjištěno, že je to v nejlepším zájmu dítěte, a pouze v takovém případě, může být zváženo, zda má být dítě a manžel/manželka posuzovány v rámci stejného spisu.

Pokud je dítě také rodičem, musí být zavedena další ochranná opatření a záruky. U obou dětí musí být zohledněna zejména zásada nejlepšího zájmu.

V situaci, kdy je dítě odloučeno od svých rodičů / poručníka či opatrovníka, by orgány státu EU+ měly zajistit, aby manžel/manželka nebyl(a) ustanoven(a) jako poručník dítěte.

Aby byla zajištěna ochrana ženatého/vdaného dítěte během celého řízení, je zapotřebí úzké zapojení orgánů ochrany dítěte a dalších příslušných orgánů ve státech EU+.

Výše zmíněné otázky mohou ovlivňovat způsob přijímání a standardy přijímání/ubytování. Tím se však tato praktická příručka nezabývá ⁽⁸²⁾.

Dětské oběti obchodování s lidmi

Orgány je třeba upozornit na potenciální rizika toho, že by se dítě mohlo stát obětí obchodování s lidmi. Hlediska bezpečnosti a ochrany by měla být posouzena při vyvažování faktorů nejlepšího zájmu dítěte a rizika, že by obchodníci s lidmi mohli předstírat, že jsou doprovázejícími dospělými. Omezená identifikace, nedostatečný přístup k informacím o právech obětí a neúčinné mechanismy předávání na

⁽⁷⁹⁾ Prezentováno v průběhu výroční konference úřadu EASO o dětech v prosinci 2017.

⁽⁸⁰⁾ Čl. 2 písm. l) kvalifikační směrnice (v přepracovaném znění).

⁽⁸¹⁾ Více informací o minimálním věku, pokud jde o ženaté/vdané děti, a jak jej členské státy regulují, viz FRA, *Mapování požadavků na minimální věk s ohledem na práva dítěte v EU: sňatek se souhlasem veřejného orgánu a/nebo veřejného činitele*, 2017.

⁽⁸²⁾ Viz EASO, *Pokyny k normám a ukazatelům pro přijímání dětí*, září 2016.

vnitrostátní a nadnárodní úrovni ⁽⁸³⁾ stále brání obětem obchodování s lidmi v přístupu k právům, na něž mají nárok ⁽⁸⁴⁾. Je nezbytné zajistit, aby systémy mezinárodní ochrany komunikovaly se systémy boje proti obchodování s lidmi a mechanismy předávání a byly s nimi propojeny ⁽⁸⁵⁾. Koordinované protokoly a standardní operační postupy by měly být navrženy za účasti různých vyškolených subjektů a institucí, aby bylo toto propojení efektivnější ⁽⁸⁶⁾. Pro dětské oběti obchodování s lidmi by mělo být zajištěno zapojení služeb ochrany dítěte do mechanismu předávání. V současné době však zůstává omezené ⁽⁸⁷⁾.

Nástroj úřadu EASO pro identifikaci osob se zvláštními potřebami (ipsn.easo.europa.eu) obsahuje cenné informace o identifikaci obětí obchodování s lidmi.

Pododdíl věnovaný obchodování s lidmi je zahrnut i do modulu vzdělávacího kurikula, který je věnován genderu, sexuální orientaci a genderové identitě.

Speciální modul týkající se obchodování s lidmi byl vypracován a zpřístupněn v roce 2017. Další informace naleznete na adrese <https://www.easo.europa.eu/training>.

Viz také Evropská komise, *Pokyny pro identifikaci obětí obchodování s lidmi, zejména pro konzulární služby a pohraniční stráž*, 2013.

U dětí, které byly identifikovány jako oběti obchodování s lidmi, by se měl uplatnit vnitrostátní mechanismus předávání ⁽⁸⁸⁾ nebo podobná struktura/mechanismus. Odpovědný pracovník (po konzultaci s poručníkem či opatrovníkem) by musel zadržet spis, posoudit potřeby mezinárodní ochrany a také předat případ dítěte k stávajícím specifickým řízením pro oběti obchodování s lidmi. Azylový pracovník by měl znát zákonné možnosti a vědět, zda dítě může současně pokračovat v obou řízeních. To by také záviselo na vnitrostátním právním rámci a vnitrostátní praxi.

Konkrétně by měly být zdokumentovány jakékoliv náznaky o tom, že dítě bylo v minulosti obětí obchodování s lidmi nebo mu toto hrozí, a také musí být zdokumentován jakýkoliv další kontakt se sítěmi obchodníků s lidmi nebo jinými zločineckými sítěmi nebo osobami, které dítě zneužily. To platí bez ohledu na to, zda k tomu došlo v zemi původu nebo během cesty v zemích tranzitu. Následná opatření by měla být přijata podle potřeby.

Děti, které jsou oběťmi obchodování s lidmi, nesmí být vnímány jako zločinci ani za zločince považovány. Jejich ochrana, podpora a zotavení musí být náležitě upřednostněny. V rámci ochrany dětí by rovněž měla být zohledněna rizika specifická pro pohlaví, těhotenství a jiné zranitelné stránky. Trestný čin obchodování s lidmi má silný genderový rozměr, přičemž obchodování s lidmi za účelem pohlavního vykořisťování zůstává převládající formou a oběťmi jsou převážně ženy a dívky ⁽⁸⁹⁾.

⁽⁸³⁾ IOM spustila on-line platformu, která zahrnuje model nadnárodního mechanismu předávání (TRM), jenž je výsledkem projektu nadnárodního opatření (TACT) financovaného EU a jenž byl vyvinut jako nástroj strategie EU pro vyměnění obchodu s lidmi na období 2012–2016, k dispozici na adrese https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-projects-and-funding/transnational-action_en. Jakožto výsledek strategie EU 2012–2016 byl Komisí financován projekt modelu pro nadnárodní předávání, k dispozici na adrese https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/transnational-referral-mechanism-model-%E2%80%93-trm_en.

⁽⁸⁴⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě, *zpráva o opatřeních navazujících na strategii EU pro vyměnění obchodu s lidmi a stanovení dalších konkrétních opatření*, 4. prosince 2017, COM(2017) 728 final (zpráva o navazujících opatřeních).

⁽⁸⁵⁾ Komise, *zpráva o pokroku*, COM(2016) 267 final; Europol, *situační zpráva o obchodování s lidmi*, 765175(2016); Komise, *zpráva o navazujících opatřeních*, COM(2017) 728 final.

⁽⁸⁶⁾ Útvary Komise, *průvodní zpráva o pokroku*, SWD(2016) 159 final.

⁽⁸⁷⁾ Komise, *zpráva o pokroku*, COM(2016) 267 final uvádí, že integrovaný přístup k ochraně dítěte by měl být vycházet z norem Úmluvy o právech dítěte, včetně nejlepšího zájmu dítěte, a z posílení opatrovnických systémů. FRA, *Příručka k poručenským systémům pro děti bez rodičovské péče*, 2014 je zaměřena na dětské oběti obchodování s lidmi. Se zvláštním ohledem na poručníky je příručka FRA zaměřena na dětské oběti obchodování s lidmi.

⁽⁸⁸⁾ Vnitrostátní mechanismus předávání je proces identifikace a podpory obětí, jehož cílem je usnadnit spolupráci orgánů zabývajících se obchodováním s lidmi a umožnit sdílení informací mezi policií, pohraniční policií, azylovými pracovníky, dalšími příslušnými orgány a nevládními organizacemi ohledně potenciálních obětí a poskytování podpory.

⁽⁸⁹⁾ Komise, *zpráva o navazujících opatřeních*, COM(2017) 728 final; Komise, *zpráva o pokroku*, COM(2016) 267 final. Příslušné studie byly zveřejněny jako výstupy strategie EU pro vyměnění obchodu s lidmi na období 2012–2016: studie o genderové dimenzi obchodování s lidmi a studie o vysoce rizikových skupinách na internetových stránkách EU pro boj proti obchodování s lidmi s odkazem na přehled aktivit EU v oblasti boje proti obchodování na období 2012–2016, k dispozici na adrese https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eu_anti-trafficking_action_2012-2016_at_a_glance.pdf.

Jiné typy posouzení zranitelnosti

Často bude provedeno posouzení zranitelnosti, které bude uplatňovat zvláštní procesní záruky nebo záruky přijímání nebo nasměruje dítě do nejvhodnějšího řízení⁽⁹⁰⁾. Pokud tomu tak je, měla by být zjištění zahrnuta do analýzy a musí jim být přiřazena přiměřená váha v procesu vyvažování faktorů relevantních pro nejlepší zájem dítěte.

Zranitelnost nebo ukazatel rizika mohou vést k nutnosti upřednostnit případ dítěte nebo odložit posouzení případu. V průběhu azylového řízení může být zapotřebí, aby se případu dále věnovali odborníci na obchodování s lidmi, mrzačení ženských pohlavních orgánů / ženskou obřízku nebo jiná témata. Mohou být nutná následná opatření a předání, což by mělo být zdokumentováno. Musí být zajištěna ochrana dítěte, a proto by měly příslušné orgány (azylové orgány, přijímací orgány, orgány ochrany dítěte, policejní orgány v rámci povinnosti řešit újmu a další orgány) zavést koordinační mechanismy, které umožní sdílení informací týkajících se dítěte. Koordinační mechanismy by měly být v souladu s předpisy o ochraně soukromí, měly by specifikovat nutnost předání i způsob, jak předat případ nejvhodnějšímu orgánu.

Nástroj úřadu EASO pro identifikaci osob se zvláštními potřebami (IPSN)

Jako pomůcku pro členské státy při identifikaci a posuzování zvláštních potřeb z hlediska procesních a přijímacích záruk úřad EASO vyvinul webový interaktivní nástroj, který je veřejně přístupný v několika jazycích EU.

IPSN je intuitivní praktický nástroj, jehož účelem je pomoci zajistit včasnou a průběžnou identifikaci individuálních zvláštních potřeb, aniž by k tomu byly potřeba specializované znalosti. K tomu používá soubor ukazatelů spojených s různými kategoriemi osob, které mohou mít zvláštní potřeby.

Jakmile uživatel vygeneruje příslušné informace, může si vytisknout nebo uložit zprávu, včetně výběru různých faktorů. Zprávu lze před uložením nebo vytištěním dále přizpůsobit pro konkrétní případ.

Začlenění nástroje IPSN do vnitrostátního mechanismu, který splňuje normy uvedené v této praktické příručce, představuje doporučovanou správnou praxi.

Nástroj IPSN je k dispozici na adrese <https://ipsn.easo.europa.eu>.

⁽⁹⁰⁾ Např. pro účely vynětí z řízení na hranicích nebo zrychleného řízení podle směrnice o azylovém řízení. Směrnice o azylovém řízení stanoví, že zvláštní řízení by neměla být uplatňována na děti bez doprovodu a na jiné zranitelné osoby, ledaže by členské státy EU mohly zajistit, že jim budou poskytnuty dodatečné záruky požadované v průběhu těchto řízení.

Příloha I — Šablona týkající se nejlepšího zájmu dítěte ⁽⁹¹⁾

Tato šablona / tento kontrolní seznam nabízí neúplný a nehierarchický seznam faktorů nejlepšího zájmu dítěte a souvisejících záruk v oblasti mezinárodní ochrany. Použití tohoto kontrolního seznamu však nemůže sloužit k omezení skutečného zájmu o blaho dítěte na jednoduchou jednorázovou kontrolu, musí se jednat o nepřetržitý proces.

Tato šablona / tento kontrolní seznam by měly být přizpůsobeny vnitrostátním postupům a použity jako důkaz ve spisu dítěte, že nejlepší zájem dítěte byl předním hlediskem. Jedná se o průběžný proces, šablona tudíž může být živým dokumentem, který používá jakýkoli pracovník v rámci azylového řízení k zdokumentování, že nejlepší zájem dítěte je neustále předním hlediskem.

Pokud některé ze záruk nebyly zavedeny nebo nebyly shromážděny nezbytné informace, je to třeba uvést, přičemž je třeba popsat důvody, proč to nebylo možné. Tato šablona / tento kontrolní seznam má sloužit jako návod, který pomáhá zajistit, aby klíčové informace byly shromážděny a zdokumentovány a aby byly zavedeny záruky.

Šablona / kontrolní seznam týkající se nejlepšího zájmu dítěte			
Šablona / kontrolní seznam týkající se záruk (v rámci spisu)	ANO	NE	POZNÁMKY
Do spisu: doplnit, kdo poskytl vstupní informace k nejlepšímu zájmu (např. poručník, pedagog/učitel, pěstoun, psycholog v přijímacím středisku atd.)			
Bezpečnost dítěte je zajištěna v průběhu celého procesu.			
Nejlepší zájem dítěte posoudili vyškolení pracovníci před azylovým řízením ze strany orgánů ochrany dítěte / sociálních pracovníků. Subjekty zapojené do posouzení (rozbalovací seznam, pokud se jedná o elektronickou databázi).			
Přezkoumání žádosti dítěte mělo/má přednost nebo byla upravena délka řízení.			
Dítě bylo případně vyňato z řízení na hranicích a zrychleného řízení.			
Dítěti byl poskytnut přiměřený čas na odpočinek a zotavení.			
Nezávislý a kvalifikovaný poručník/zástupce byl jmenován co nejdříve na začátku řízení a zapojil se do všech fází řízení, tj. byl dotázán a poskytoval své názory v rámci řízení.			
Poručník/zástupce dítěte byl/je přítomen u každého pohovoru s dítětem.			
Dítěti bylo poskytnuto právní poradenství a poradce byl přítomen u každého pohovoru s dítětem.			
Specializovaný a/nebo vyškolený tlumočník byl k dispozici během celého řízení.			
Dítě bylo dostatečně informováno způsobem a jazykem přiměřeným jeho věku a chápe azylové řízení. Bylo ověřeno, že dítě informace pochopilo.			

⁽⁹¹⁾ Ve své dizertační práci Elianne Zijlstra popisuje model pro jednoznačný výklad pojmu nejlepší zájem dítěte. Tento model navzájem propojuje práva stanovená v článkách 3 a 6 Úmluvy o právech dítěte. Takzvaný model „nejlepšího zájmu dítěte“ zahrnuje 14 pedagogických podmínek prostředí, které jsou použitelné jak v rodině, tak ve společnosti. Tyto podmínky jsou rozděleny na části „Rodina, současná situace“ včetně „fyzického blaha: 1. Adekvátní fyzická péče; a 2. Bezpečné přímé fyzické prostředí“, jakož i „Rodina, péče a výchova“ včetně „3. Emoční atmosféra; 4. Podpůrná; pružná struktura výchovy dítěte; 5. Adekvátní příklad rodičů; 6. Zájem“. Za druhé, „Rodina, budoucnost a minulost“ zahrnuje bod „7. Kontinuita výchovných podmínek, budoucí perspektivy“. Za třetí, „Společnost, současná situace“ zahrnuje body „8. Bezpečné širší fyzické prostředí; 9. Respekt; 10. Sociální síť; 11. Vzdělání; 12. Kontakt s vrstevníky; 13. Adekvátní příklady ve společnosti“. Konečný faktor je zahrnut pod čtvrté hlavní zastřešující záhlaví „Společnost, budoucnost a minulost“, které zahrnuje bod „14. Stabilita životních podmínek, budoucí perspektivy“. E. Zijlstra, „V nejlepšího zájmu dítěte? Studie o nástroji na podporu rozhodování, který ověřuje práva dětí, jež žádají o azyl, z behaviorální vědecké perspektivy“, Groningen: Univerzita Groningen 2012, k dispozici na adrese http://www.pharos.nl/documents/doc/in_the_best_interest_of_the_child-e_zijlstra_2012.pdf.

Šablona / kontrolní seznam týkající se nejlepšího zájmu dítěte			
Šablona / kontrolní seznam týkající se záruk (v rámci spisu)	ANO	NE	POZNÁMKY
Názory dítěte byly/jsou vyslyšeny a zohledněny v závislosti na jeho věku a vyspělosti v souvislosti se všemi rozhodnutími přijatými v průběhu azylového řízení.			
Při posuzování nejlepšího zájmu dítěte byly názory a prohlášení dítěte posouzeny odděleně od názorů rodičů.			
Názory poručníka (a/nebo rodičů / rodinných příslušníků) byly zaznamenány a zpřístupněny příslušnému orgánu.			
Důvěrnost řízení byla respektována a vysvětlena dítěti.			
Byla zdokumentována argumentace / odůvodnění / právní odůvodnění, že nejlepší zájem dítěte je přednostním hlediskem.			
Zvláštní potřeby a zranitelnost dítěte byly identifikovány co nejdříve a dítě bylo odkázáno na příslušné orgány pro příslušnou pomoc a podporu.			
V případě potřeby byl konzultován odborník (dětský psycholog, lékař, další odborníci).			
Informace, které mají být shromážděny a zdokumentovány (při pohovorech)	ANO	NE	POZNÁMKY
Osobní údaje byly shromážděny a zaregistrovány (státní příslušnost, pohlaví, věk, etnický původ, vzdělání, jazyk, zdraví, rodinná historie, otisky prstů podle vnitrostátního práva a práva EU).			
Byly shromážděny a zdokumentovány podrobnosti o případné rodině (včetně širší rodiny) nacházející se v jiných členských státech, v zemi původu nebo v jiné třetí zemi.			
Byl zaznamenán poslední známý kontakt s rodinnými příslušníky a jejich kontaktní údaje i (popřípadě) důvody pro odloučení od rodiny.			
Orgán ochrany dítěte / sociální pracovník shromáždil informace o spojení, včetně sociálních sítí, a vazbách na společnost.			
Podle potřeby byly zahrnuty odborné zprávy (lékařské zprávy, policejní zprávy atd.).			
Byly zaznamenány zjištěné obavy (včetně zneužití, traumatu, násilí, zvláštních potřeb / zranitelnosti, zdravotních problémů atd.).			
Byly zaznamenány obavy, že dítěti hrozí vysoké riziko obchodování s lidmi, nebo náznaky, že dítě je obětí obchodování s lidmi.			
Dítě a poručník/zástupce (je-li to relevantní) dostali písemné a odůvodněné rozhodnutí o azylu (které mimo jiné vysvětluje, jak byl nejlepší zájem dítěte zohledněn jako přední hledisko), které bylo vysvětleno také ústně způsobem odpovídajícím věku dítěte a v jazyce, jemuž dítě rozumí.			

Příloha II — Politické dokumenty a pokyny

Tato příloha má sloužit jako odkaz na příslušné publikace a pokyny k uplatnění nejlepšího zájmu dítěte pro pracovníky v oblasti azylu. Přestože bylo vynaloženo veškeré úsilí ve snaze poskytnout úplný seznam publikací a politických dokumentů k tomuto tématu, níže uvedený seznam by neměl být považován za vyčerpávající.

On-line nástroj úřadu EASO pro identifikaci osob se zvláštními potřebami (2016)

Pokyny UNHCR k politikám a postupům pro zacházení s dětmi bez doprovodu žádajícími o azyl (1997)

Pokyny UNHCR k určování nejlepšího zájmu dítěte (2008)

Pracovní dokument UNICEF k určování věku

Pokyny UNHCR k mezinárodní ochraně č. 8: Žádosti dětí o azyl podle čl. 1 odst. A bodu 2 a čl. 1 odst. F úmluvy [1951 GRC] (2009)

Praktická příručka úřadu EASO k určování věku (2018)

Praktická příručka úřadu EASO k vyhledávání rodinných příslušníků (2016)

Příručka agentury FRA k poručení dětí bez rodičovské péče – příručka pro posílení poručenských systémů k uspokojování zvláštních potřeb dětských obětí obchodování s lidmi (2014)

Save the children, Meziagenturní pracovní skupina pro děti bez doprovodu a děti odloučené od rodiny, Příručka a soubor nástrojů pro děti bez doprovodu a děti odloučené od rodiny (2017)

Sdělení Evropské komise o obchodování s lidmi (2017)

Terénní příručka pro provádění pokynů UNHCR k určování nejlepšího zájmu (2011)

UNHCR a UNICEF, Bezpečné a zdravé: co mohou sáti udělat, aby zajistily respektování nejlepšího zájmu dětí bez doprovodu a dětí odloučených od rodiny v Evropě (2014)

UNHCR: Zvážení nejlepšího zájmu dítěte v rámci rodiny žádající o azyl (2013)

UNHCR/UNICEF/IRC: Cesta k posílení politik a postupů pro děti bez doprovodu a děti odloučené od rodiny v Evropě, červenec 2017

UNICEF, Pojdme si popovídat — Rozvoj efektivní komunikace s dětskými oběťmi zneužívání a obchodování s lidmi

Příloha III — Právní rámec

Tato příloha poskytuje přehled nejdůležitějších ustanovení týkajících se nejlepšího zájmu dítěte, která jsou uvedena v mezinárodních a evropských právních nástrojích. Její obsah by však neměl být považován za vyčerpávající. Obsahuje také odkazy na nástroje „měkkého“ práva relevantní pro účely této praktické příručky ⁽⁹²⁾.

Mezinárodní právní předpisy

Právní ustanovení		Příslušný článek
Úmluva OSN o právech dítěte ze dne 20. listopadu 1989 (CRC)	Rodina	Preambule
	Dítě	Článek 1
	Zákaz diskriminace	Článek 2
	Nejlepší zájem dítěte	Čl. 3 odst. 1, čl. 9 odst. 3, čl. 18 odst. 1, článek 20
	Registrace, jméno, státní příslušnost a péče rodičů	Článek 7
	Zachování totožnosti a rodinných svazků	Článek 8
	Právo udržovat osobní vztahy a kontakty	Článek 9
	Obnovení rodinných vazeb	Článek 10, čl. 22 odst. 2
	Respektování názorů dítěte: právo být vyslyšeno	Článek 12
	Péče a ubytování	Článek 20
	Dětszí uprchlíci a vyhledávání rodinných příslušníků	Článek 22
Úmluva OSN o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a Protokol týkající se právního postavení uprchlíků z roku 1967	Uprchlíci Děti bez doprovodu	Písm. B odst. 2 závěrečného aktu č. 2545 Konference zplnomocněných zástupců OSN o postavení uprchlíků a osob bez státní příslušnosti

⁽⁹²⁾ Sdělení, *ochrana migrujících dětí*, COM(2017) 211 final: U všech opatření nebo rozhodnutí týkajících se dítěte se v první řadě musí zohlednit nejlepší zájem dítěte. Je důležité, aby Evropská unie poskytla další pokyny k tomuto tématu, a to na základě mezinárodních norem. Důkladné určení nejlepšího zájmu dítěte při určování nejhodnějšího trvalého řešení pro něj by mělo znamenat další procesní záruky vzhledem k obrovskému dopadu tohoto rozhodnutí na budoucnost dítěte.

Právní předpisy EU

Právní ustanovení		Příslušný článek
Smlouva o Evropské unii	Práva dítěte	Čl. 3 odst. 5
Listina základních práv Evropské unie	Právo na azyl	Článek 18
	Práva dítěte	Článek 24
Schengenský hraniční kodex (nařízení (EU) č. 562/2006) Nařízení (EU) 2016/399 (kodifikované znění)	Procesní opatření pro nezletilé osoby zohledňující potřeby dětí	Čl. 19/20 odst. 1 písm. f) přílohy VII, bod 6
Směrnice o sloučení rodiny (směrnice 2003/86/ES)	Nezletilá osoba bez doprovodu	Čl. 2 písm. f)
	Sloučení rodiny	Čl. 2 písm. d)
	Rodinní příslušníci	Článek 4
	Nejlepší zájem dítěte	Článek 5
	Obnovení rodinných vazeb	Články 4 a 10
Směrnice o povolení k pobytu pro oběti obchodování s lidmi (směrnice 2004/81/ES)	Nezletilá osoba bez doprovodu	Čl. 2 písm. f)
	Nejlepší zájem dítěte	Čl. 10 písm. a)
	Identifikace dítěte bez doprovodu	Čl. 10 písm. c)
	Vyhledávání rodinných příslušníků	Čl. 10 písm. c)
Směrnice proti obchodování s lidmi (směrnice 2011/36/EU)	Identifikace dětských obětí obchodování s lidmi a ochranná opatření	23. bod odůvodnění
	Dítě	Článek 2,6
	Zranitelnost	Článek 2,2
	Nejlepší zájem dítěte	8., 22. a 23. bod odůvodnění, článek 13, čl. 16 odst. 2
	Procesní záruky při vyšetřování trestných činů	Článek 15
	Ochrana dětských obětí bez doprovodu v rámci obchodování s lidmi	Článek 16
Kvalifikační směrnice (směrnice 2011/95/EU) v přepracovaném znění	Nezletilá osoba	Čl. 2 písm. k)
	Rodinní příslušníci	Čl. 2 písm. j)
	Nezletilá osoba bez doprovodu	Čl. 2 písm. l)
	Nejlepší zájem dítěte a celistvost rodiny	18. bod odůvodnění
	Nejlepší zájem dítěte	19., 27. a 38. bod odůvodnění, čl. 20 odst. 5, čl. 31 odst. 4 a 5
	Právo být vyslyšeno / právo účastnit se, právo na informace	Články 22 a 31
	Zachování celistvosti rodiny	Článek 23
	Vyhledávání rodinných příslušníků	Čl. 31 odst. 5
Směrnice o azylovém řízení (směrnice 2013/32/EU) v přepracovaném znění	Nezletilá osoba	Čl. 2 písm. l)
	Nezletilá osoba bez doprovodu	Čl. 2 písm. m)
	Zástupce	Čl. 2 písm. n) a článek 25
	Nejlepší zájem dítěte	33. bod odůvodnění, čl. 2 písm. n), čl. 25 odst. 1 písm. a), čl. 25 odst. 6
	Právo na informace	Článek 25
	Ostatní	Čl. 14 odst. 1, články 24 a 25

Právní ustanovení		Příslušný článek
Směrnice o podmínkách přijímání (směrnice 2013/33/EU) v přepracovaném znění	Nezletilá osoba	Čl. 2 písm. d)
	Nezletilá osoba bez doprovodu	Čl. 2 písm. e)
	Rodinní příslušníci	Čl. 2 písm. c)
	Zástupce	Čl. 2 písm. j)
	Nejlepší zájem dítěte a celistvost rodiny	9. bod odůvodnění, článek 12
	Nejlepší zájem dítěte	22. bod odůvodnění, čl. 2 písm. j), čl. 11 odst. 2, články 23a 24
	Zranitelné osoby	Články 21 a 22
	Doklady	Článek 6
	Vyhledávání rodinných příslušníků	Čl. 24 odst. 3
Nařízení o Eurodacu (nařízení (EU) č. 603/2013) v přepracovaném znění	Nejlepší zájem dítěte	35. bod odůvodnění
Nařízení Dublin (nařízení (EU) č. 604/2013) v přepracovaném znění	Nezletilá osoba	Čl. 2 písm. i)
	Nezletilá osoba bez doprovodu	Čl. 2 písm. j)
	Rodinní příslušníci	Čl. 2 písm. g)
	Příbuzný	Čl. 2 písm. h)
	Zástupce	Čl. 2 písm. k)
	Nejlepší zájem dítěte a celistvost rodiny	16. bod odůvodnění
	Nejlepší zájem dítěte	13., 24. a 35. bod odůvodnění, čl. 2 písm. k), články 6 a 8, čl. 20 odst. 3
	Právo na informace	4. bod odůvodnění a příloha XI prováděcího nařízení č. 118/2004
	Identifikace rodinných příslušníků a příbuzných	35. bod odůvodnění
	Vyhledávání rodinných příslušníků, identifikace rodinných příslušníků a příbuzných	Čl. 6 odst. 4, článek 8
	Výměna informací o dítěti	Příloha VII prováděcího nařízení č. 118/2014
	Výměna informací o rodině	Příloha VIII prováděcího nařízení č. 118/2014
Prováděcí nařízení (EU) č. 118/2014	Vyhledávání rodinných příslušníků, identifikace rodinných příslušníků a příbuzných	Čl. 1 odst. 7 přílohy II SEZNAM A(I), SEZNAM B(I)
	Výměna informací o dítěti	Příloha VII
	Výměna informací o rodině	Příloha VIII
	Informace pro děti bez doprovodu o dublinském řízení	Příloha XI
Rozhodnutí Rady (EU) 2016/1754 ze dne 29. září 2016, kterým se mění rozhodnutí (EU) 2015/1601, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka	Nejlepší zájem dítěte	Článek 6, 33. bod odůvodnění

Nástroje „měkkého“ práva

Výbor OSN pro práva dítěte, [obecný komentář č. 6 \(2005\): Zacházení s dětmi bez doprovodu a dětmi odloučenými od rodiny mimo jejich zemi původu](#), 1. září 2005, CRC/GC/2005/6.

Výbor OSN pro práva dítěte, [obecný komentář č. 12 \(2009\), Právo dítěte být vyslyšeno](#), 1. července 2009 CRC/C/GC/12.

Výbor OSN pro práva dítěte, [obecný komentář č. 13 \(2011\) k právu na ochranu dítěte před všemi druhy násilí](#), 18. dubna 2011, CRC/C/GC13.

Výbor OSN pro práva dítěte (výbor CRC), [obecný komentář č. 14 \(2013\) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska](#), 29. května 2013, CRC/C/GC/14.

Výbor OSN pro práva dítěte, [obecný komentář č. 20 \(2016\) o uplatňování práv dítěte během dospívání](#), 6. prosince 2016, CRC/C/GC/2.

Výbor OSN pro ochranu práv všech migrujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků (CMW), [společný obecný komentář č. 3 \(2017\) a č. 22 \(2017\) Výboru pro práva dítěte o obecných zásadách týkajících se lidských práv dětí v kontextu mezinárodní migrace](#), 16. listopadu 2017, CMW/C/GC/3-CRC/C/GC/22.

Výbor OSN pro ochranu práv všech migrujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků (CMW), [společný obecný komentář č. 4 \(2017\) Výboru pro ochranu práv všech migrujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků a č. 23 \(2017\) Výboru pro práva dítěte Povinnosti států týkající se lidských práv dětí v kontextu mezinárodní migrace v zemích původu, tranzitu, cíle a návratu](#), 16. listopadu 2017, CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/2.

Příloha IV — Bibliografie

Agentura Evropské unie pro základní práva, *Child-friendly justice - Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States*, 2017.

Agentura Evropské unie pro základní práva, *Fundamental Rights Report*, 2018.

Agentura Evropské unie pro základní práva, *Mapping minimum age requirements concerning the rights of the child in the EU: Marriage with consent of a public authority and/or public figure*, 2017.

EASO, *Guidance on reception conditions for unaccompanied children: operational standards and indicators*, 2018.

Europol, *Situation Report: Trafficking in human beings in the EU*, 765175, únor 2016.

Evropská komise, *The EU rights of victims of trafficking in human beings*, 2013.

Evropská unie, *Listina základních práv Evropské unie*, 26. října 2012, 2012/C 326/02.

Evropská unie, Migrace a vnitřní věci, *European Migration Network Glossary*, verze ze 6, března 2018.

Evropská unie, *Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the progress made in the fight against THB*, 19. května 2016, COM(2016) 267 final.

Evropská unie, sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě, *Reporting on the follow-up to the EU Strategy towards the Eradication of trafficking in human beings and identifying further concrete actions*, 4. prosince 2017, COM(2017) 728 final.

Evropská unie, sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě, *The protection of children in migration*, SWD(2017) 211 final.

Parlamentní shromáždění Rady Evropy, *Resolution 1468 (2005) on forced marriages and child marriages*, 5. října 2005.

Program „Separated Children in Europe“ (Odloučené děti v Evropě, *Statement of Good Practice*, březen 2010, 4. revidované vydání.

Rozhodnutí Rady (EU) 2015/1523 ze dne 14. září 2015, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015D1523>

Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, *Conclusion on Children at Risk no.107*, A/AC.96/10485, říjen 2007.

Zijlstra, Eliane, *In the best interest of the child? A study into decision-support tool validating asylum-seeking children's rights from a behavioural scientific perspective*, doktorská dizertační práce, Groningen: Univerzita v Groningenu, 2012.

Obráťte se na EU

Osobně

Po celé Evropské unii se nachází stovky informačních středisek Europe Direct. Adresu nejbližšího střediska naleznete na internetové stránce: https://europa.eu/european-union/contact_cs.

Telefonicky nebo e-mailem

Europe Direct je služba, která odpoví na vaše dotazy o Evropské unii. Můžete se na ni obrátit:

- prostřednictvím bezplatné telefonní linky: 00 800 6 7 8 9 10 11 (někteří operátoři mohou tento hovor účtovat),
- na standardním telefonním čísle: +32 22999696 nebo
- e-mailem prostřednictvím internetové stránky: https://europa.eu/european-union/contact_cs.

Vyhledávání informací o EU

On-line

Informace o Evropské unii ve všech úředních jazycích EU jsou dostupné na internetových stránkách Europa na adrese: https://europa.eu/european-union/index_cs.

Publikace EU

Publikace EU, ať už bezplatné, nebo placené, si můžete stáhnout nebo objednat na adrese: <https://publications.europa.eu/cs/publications>. Chcete-li obdržet více než jeden výtisk bezplatných publikací, obraťte se na službu Europe Direct nebo na místní informační střediska (viz https://europa.eu/european-union/contact_cs).

Právo EU a související dokumenty

Právní informace EU včetně všech právních předpisů EU od roku 1952 ve všech úředních jazykových verzích jsou dostupné na stránkách EUR-Lex na adrese: <http://eur-lex.europa.eu>.

Veřejně přístupná data od EU

Portál veřejně přístupných dat EU (<http://data.europa.eu/euodp/cs>) umožňuje přístup k datovým souborům z EU. Data lze bezplatně stahovat a opakovaně použít pro komerční i nekomerční účely.

Úřad pro publikace
Evropské unie